

ÇOCUĞA KARŞI ŞİDDETİN Göstergelerle İzlenmesi Eğitimi Eğitici El Kitabı

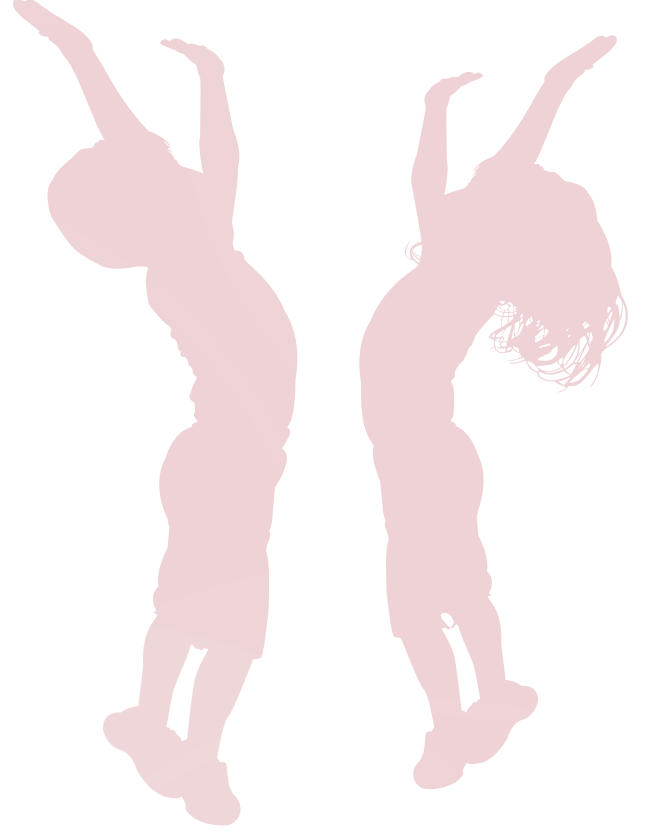

Güney Doğu Avrupa'da
çocukların şiddete
karşı korunması

THIS PROJECT IS FUNDED BY THE EUROPEAN UNION IN PARTNERSHIP WITH UNICEF

ÇOCUĞA KARŞI ŞİDDETİN Göstergelerle İzlenmesi Eğitimi

Eğitici El Kitabı

“Çocuğa karşı şiddet savunulamaz, kabul edilemez
ve çocuğa karşı her ortamda her türlü şiddet
önlenebilir.”

BM 2006 Çocuğa Karşı Şiddet Araştırması

Hazırlayanlar

Prof. Dr. Betül Ulukol ve Dr. Arzu Köseli

Redaksiyon

Adem Arkadas-Thibert

Haziran 2013

**İllustrasyon
Tasarım**

Gülru Höyük Tasarım & Danışmanlık
Kurtuluş Karaşın - MTR Tanıtım

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu - UNICEF

BM Binası Birlik Mah. 2. Cadde No: 11

06610 Çankaya / ANKARA

Tel: +90 312 454 10 00

www.unicef.org.tr

© UNICEF Türkiye Temsilciliği 2013

Her hakkı saklıdır.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Kitabın içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir. Bu yayında yer alan ifadeler Avrupa Birliği'nin resmi görüşlerini temsil etmemektedir.

Para ile satılmaz.

Teşekkür

UNICEF Türkiye Ofisi'nin Arnavutluk, Bosna Hersek ve Sırbistan'da bulunan diğer üç Güney Doğu Avrupa ofisi ile birlikte yürüttüğü çocuğa karşı şiddetin izlenmesinde sivil ve kamu kurumları arasındaki işbirliğinin geliştirilmesini hedefleyen proje kapsamında geliştirilen bu eğitim materyallerinin bir parçası olan Katılımcı El Kitabı pek çok kişinin değerli çalışmalarıyla meydana getirilmiştir.

Katılımcı El Kitabı, Selin Berghan tarafından hazırlanan "Çocuğa Karşı Şiddet: İzleme ve Göstergeler Literatür Taraması" ve Adem Arkadaş-Thibert ile H. Feray Salman tarafından hazırlanan "Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz" esas alınarak hazırlanmıştır.

UNICEF Türkiye, Katılımcı El Kitabı'nı hazırlayan Prof.Dr. Betül Ulukol ve Dr. Arzu Köseli'ye; gözden geçirme sürecinde değerli geri bildirimleriyle katkıda bulunan Selin Berghan, Dilek Kumcu ve Şahin Antakyalıoğlu'na ve UNICEF Çocuk Koruma Bölümünden Severine Jacomy-Vite, Eylem Şavur ve Sinem Bayraktar'a; Çocuğa Karşı Şiddeti önlemek için Ortaklık Ağı üye kuruluşlarına, özellikle Ağı'nın Pilot Eğitimlere katılanlara en içten teşekkürlerini sunar. Katılımcı El Kitabı'nın oluşmasında kullanılan diğer yazılı kaynakları sağlayan ve tüm süreci yönlendiren ve denetleyen Adem Arkadaş-Thibert'e de teşekkürü bir borç biliriz.

Özel teşekkürlerimizin adresi ise haklarının daha fazla saygı görüp yaşama geçmesini amaçladığımız çocuklar.

Son olarak, böylesi önemli bir hak alanında fon sağlayarak ilerlememize katkıda bulunan Avrupa Birliğine de teşekkür ederiz.

İçindekiler

Kısaltmalar.....	7
Giriş.....	9
Öğrenim Hedefleri.....	11
Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi Eğitim Programı.....	12
Bölüm 1: Eğitimin Birinci Günü	
1. Gün Detaylı Zamanlama.....	14
Oturum 1: Hoş geldiniz ve açılış.....	15
Oturum 2: Isınma - Tombala.....	15
Oturum 3: Beklentiler ve Amaçlar.....	17
Oturum 4: Kavramlar.....	19
Oturum 5: Çocuğa Karşı Şiddet.....	22
Oturum 6: Isınma: Lider Kim.....	27
Oturum 7: Göstege Temelli İzleme.....	28
Oturum 8: Günüün Değerlendirilmesi.....	32
Bölüm 2: Eğitimin İkinci Günü	
2. Gün Detaylı Zamanlama.....	34
Oturum 1: Isınma –İsim tekrarı.....	35
Oturum 2: Dünüün Özeti ve Günüün Programı.....	36
Oturum 3: Göstergeler.....	37
Oturum 4 : Isınma.....	41
Oturum 5: Raporlama.....	42
Oturum 6: Değerlendirme.....	45
Bölüm 3: Ekler	
Ek 1. Eğiticilerin ve Kolaylaştırıcıların Dikkat Etmesi Gerekli Konular.....	48
Ek 2. Eğiticiler ve Kolaylaştırıcılar için Geri Bildirim Formu.....	49
Ek 3. İletişim Bilgileri ve Fotoğraf Paylaşımı Örnek Onay Formu.....	50
Ek 4. Eğitim Değerlendirme Formu.....	51

Kısaltmalar

BM	Birleşmiş Milletler
ÇHS	BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme
ÇKŞ	Çocuğa Karşı Şiddet
STK	Sivil toplum kuruluşu (sivil toplum örgütü – STÖ kısaltmasıyla eş anlamlıdır)

Giriş

UNICEF Türkiye Ofisi, AB finansmanı ile, diğer üç Güney Doğu Avrupa ofisi ile birlikte (Arnavutluk, Bosna Hersek, Sırbistan) çocuğa karşı şiddetin izlenmesinde sivil ve kamu kurumları arasındaki işbirliğinin geliştirilmesini hedefleyen bir proje yürütmektedir. Proje ayrıca, devletlerarası organizasyonlar, bağımsız izleme ağları ve sivil toplum platformları arasında bilgi ve deneyim paylaşımına da katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Türkiye’de proje, sivil toplum örgütleri arasında aktif ve kurumsallaşmış bir işbirliği aracılığıyla kamu kurumlarının hesap verilebilirliğine ve cevap verilebilirliğine odaklanmaktadır. Bu anlamda, sivil toplum örgütlerinin yerel ve ulusal düzeyde çocuğa karşı şiddetle ilgili politika yapım sürecindeki katılımının, veri toplama, izleme ve değerlendirme alanlarında farkındalık ve kapasite geliştirme eğitimleri ile güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Projenin Türkiye ayağında, sivil toplum örgütlerinin geniş katılımıyla Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek için Ortaklık Ağı oluşturulmuştur. Çocuğa karşı şiddet vakalarında hizmet sağlayıcı kamu kurumlarının hesap verilebilirliği ve cevap verilebilirliğindeki boşlukları doldurmada yardımcı olması amacıyla, göstergeler ve eğitim programı geliştirme ihtiyacı, projenin bir diğer bileşenidir ve söz konusu ağın ortaklık toplantılarında dile getirilmiştir.

Bu ihtiyacı karşılamak için hazırlanan bir seri kapasite geliştirme ve eğitim materyali hazırlanmıştır.

Bu materyallerden biri olan bu eğitimci el kitabı, eğitim çocuğa yönelik şiddet konusunda çalışan sivil toplum kuruluşlarının çocuğa yönelik şiddeti göstergeler yardımıyla izlemesi ve konuya yönelik çözümlerin üretilmesi aşamalarında yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır.

Eğitimci Kitabı kendi başına kullanılmak üzere hazırlanmış bir eğitim materyali değildir. Katılımcı El Kitabı ve “Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye’deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz”u ile birlikte eğitimlerde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Eğitimci Kitabı yanında sunumlar da hazırlanmıştır.

Eğitimci Kitabı “Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye’deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz”un eğitimini uygulamaya yardımcı olmayı ve kullanımını yaygınlaştırmayı hedeflemektedir.

Eğitimci Kitabı beraberinde diğer eğitim kaynaklarını da kullanarak STKların çocuğa karşı şiddeti izleme ve raporlama becerilerini arttırma eğitimlerini yürütecek STKlara ve onların eğitimcilerine yol göstermek ve rehberlik etmek için hazırlanmıştır.

Eğitimci Kitabı’ndaki her bir oturum için amaç, öğrenim hedefleri, detaylı oturum planları, oturumların yürütülmesinde kullanılacak yöntem, gerekli araç-gereç ve ekipman listesi ile öğrenim etkinliklerini kapsar.

Eğitimci Kitabı’nın arkasında eğitimci için eğitimcilerin ve kolaylaştırıcıların dikkat etmesi gereken konular, eğitim süresince kullanılacak geri bildirim formu, katılımcılar için iletişim bilgileri ve fotoğraf paylaşımı örnek onay formu ve eğitim değerlendirme formu bulunmaktadır.

Öğrenim Hedefleri

İki günlük ÇOCUĞA KARŞI ŞİDDETİN GÖSTERGELERLE İZLENMESİ EĞİTİMİ programını tamamladığınızda yerel düzeyde çocuğa yönelik şiddet durumlarını izlemek üzere plan geliştirecek, izlem çalışmasını yerel düzeyde uygulayabilecek, elde edilen bulguları kullanarak topluluk içindeki durumları raporlayabilecek ve raporlarınız kanalıyla hem ulusal hem de uluslararası izleme çalışmalarına katkı ve katılım sağlayacak donanıma sahip olacaksınız.

“Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi Eğitimi” çocuğa karşı şiddetin yerel düzeyde gösterge temelli izlenmesi için düzenlenen eğitimi tanımlamaktadır. Eğitimin özel hedefleri aşağıda sıralanmıştır. Bu eğitimin sonunda katılımcılar:

- Çocuğa karşı şiddetin göstergelerle izlenmesini tanımlayabilmeli,
- Çocuğa karşı şiddetin göstergelerle izlenmesinin çocuk hakları bağlamında anlam ve önemini kavrayabilmeli,
- Çocuğa karşı şiddetin göstergelerle izlenmesi adımlarını uygulayabilmeli,
- Çocuğa karşı şiddetin göstergelerle izlenmesi raporu hazırlama ilkelerini kullanabilmeli,
- Çocuğa karşı şiddetin göstergelerle izlenmesi sonuçları doğrultusunda öneriler geliştirebilmeli,
- Çocuğa karşı şiddetin göstergelerle izlenmesi sonucunda elde edilen bilgi ve deneyimleri paylaşabilmelidir.

ÇOCUĞA KARŞI ŞİDDETİN GÖSTERGELERLE İZLENMESİ EĞİTİM PROGRAMI

1. GÜN

- 09:30-09:40 > Hoşgeldiniz ve Açılış
- 09:40-10:00 > Tanışma
- 10:00-10:20 > Beklentiler ve Eğitimin Amaçları
- 10:20-10:30 > **ARA**
- 10:30-11:00 > Temel Kavramlar
- 11:00-12:30 > Çocuğa Karşı Şiddet – Grup Çalışması
- 12:30-13:30 > **ÖĞLEN YEMEĞİ**
- 13:30-13:45 > Isınma
- 13:45-14:30 > Hak Temelli Göstergeler ile İzleme
- 14:30-15:00 > Çocuğa Karşı Şiddetin Gösterge Temelli İzlemesi – Grup Çalışması
- 15:00-15:15 > **ARA**
- 15:15-16:30 > Çocuğa Karşı Şiddetin Gösterge Temelli İzlemesi
- 16:30-17:00 > Hak Temelli İzleme ve Raporlama İyi Örnekler
- 17:00-17:30 > Günün Özetlenmesi ve Günün Değerlendirilmesi

2. GÜN

- 09:30-10:00 > Dünün özeti ve Isınma
- 10:00-11:30 > Çocuğa Karşı Şiddet Göstergeleri
- 11:30-11:45 > **ARA**
- 11:45-12:45 > Çocuğa Karşı Şiddet Göstergeleri – Grup Çalışması
- 12:45-13:30 > **ÖĞLEN YEMEĞİ**
- 13:30-13:45 > Isınma
- 13:45-14:30 > Çocuğa Karşı Şiddeti Raporlama
- 14:30-14:45 > **ARA**
- 14:45-15:30 > Çocuğa Karşı Şiddeti Raporlama – Grup Çalışması
- 15:30-16:00 > Değerlendirme ve Katılım Sertifikalarının Dağıtımı

Bölüm 1

Eğitimin 1. Günü

Bölüm 2

Bölüm 3

1. Gün Detaylı Zamanlama

OTURUM	ETKİNLİK	SÜRE (dakika)	ZAMAN	EĞİTİMCİ *
1	Hoşgeldiniz ve açılış	10	09:30-09:40	
2	Isınma	20	09:40-10:00	
3	Beklentiler ve Amaçlar Programın Tanıtımı Toplantı Kuralları Eğitim Materyalinin Tanıtımı Eğitim Öncesi Değerlendirme	20	10:00-10:20	
	ARA	10	10:20-10:30	
4	Kavramlar -Çocuk, çocuk hakları, BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Çocuğa Karşı Şiddet, İzleme, Göstergeler, Verilerin Ayırıştırılması	30	10:30-11:00	
5	Çocuğa Karşı Şiddet Grup Çalışması ile Şiddetin, - tanımı - tipi - olduğu yerler	90	11:00-12:30	
	ÖĞLEN YEMEĞİ	60	12:30-13:30	
6	Isınma	15	13:30-13:45	
7	Hak Temelli İzleme Tanımı İzleme Akış Şeması İzleme Döngüsü Gösterge Tanımı Yapısal / Süreç / Sonuç Göstergeleri Tanıtımı Çocuğa Karşı Şiddet - Tanımı - Gerekliliği - İzleme ilkeleri - Yükümlülükler - Gösterge Grupları ve Atılması Gereken Adımlar	75	13:45-15:00	
	ARA	15	15:00-15:15	
8	Küçük Gruplarda Vaka Çalışması Çocuğa Karşı Şiddeti Hak Temelli İzleme	45	15:15-16:30	
9	Hak Temelli İzleme İyi Örnekler	30	16:30-17:00	
10	Günün özeti Günün değerlendirilmesi	30	17:00-17:30	

* Eğitici ekibiniz burayı doldurarak görev paylaşımı yapabilmesi için bu bölüm eklenmiştir.

OTURUM 1 Çocuğa Karşı Şiddet

Eğitim sorumlusu, kuruluş yetkilisi ve/veya il yöneticisi katılımcılara hoş geldiniz der ve genel olarak açılış konuşması ardından tüm katılımcıların sırayla adını soyadını ve temsil ettikleri kurumu ve kurumdaki pozisyonlarını belirterek kendini tanıtmalarını ister. Eğer resmi bir açılış değilse, bu 10 dakikadan fazla sürmemelidir.

OTURUM 2 Tanışma (Isınma - Tombala)

► **AMAÇ:** Bu etkinliğin amacı başlangıçtaki resmi ortamdan çıkarak, kişileri birbirleri ile konuşmaya teşvik etmektir.

► **HEDEF:** Bu etkinliğin sonunda katılımcılar ve eğitimciler kişisel düzeyde birbirleri ile konuşmuş ve en az 3 katılımcı ödül almış olacaktır. Bazen birden fazla katılımcı “çinko” ya da “tombala” yapabileceğini göz önüne alarak ödülleri hazırlayın.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
20	Isınma: Çinko -Tombala	Her bir katılımcı ve eğitmeni birbiri ile konuşarak Tombala çizelgesini doldurur.	<ul style="list-style-type: none"> • “Tombala” formu • Bir torba • İsimlikler • Kalem • Ödüller

Eğitmenler boş Tombala formunu tüm katılımcı ve eğitimcileri kapsayacak şekilde hazırlamalıdır. Bu form A4 kağıda hazırlanmalı ve tüm katılımcı ve eğitimcilere birer tane verilecek sayıda çoğaltılmalıdır. Form içindeki kutucuk sayısı toplam katılımcı ve eğitimci sayısından 3-4 tane az olmalıdır.

Çinko-Tombala oyunu Formu (15 katılımcı ve 3 eğitimci için)

ETKİNLİK İÇİN AÇIKLAMALAR

1. Oyunun amacı, 15 dakika içinde, mümkün olan en fazla sayıdaki kişiden bilgi toplamaktır.
2. Kişilerden bilgi toplarken Tombala formunu kullanacaksınız.
3. Süre başladığında, ayağa kalkın ve bir kişiye yönelerek konuşmaya başlayın.
4. Formdaki kutucuğa önce kişinin adını ve soyadını yazın. Daha sonra iki soru sorun ve aldığınız yanıtları aynı kutucuğa yazın.
5. Kişi ile ilgili “özgün” bir bilgi edinmeye çalışın. İşlerini ve çalıştıkları kurumu öğrenmiştik. Hayallerindeki iş nedir? En çok gitmek istedikleri yer neresi? Eğer bu işi yapmıyor olsalardı hangi mesleği/işi seçerlerdi? Gibi sorular sorun.
6. Bir kişi ile ilgili bilgi alınca diğer bir kişi ile görüşmeye başlayın.
7. Formdaki tüm kutucukları doldurunca yerinize oturun.
8. Size verilen sürede kutucukları dolduramazsanız ödül kazanma şansınızı kaybedersiniz. Dolayısıyla zaman yönetimi çok önemli.
9. Başka soru var mı?
10. Her şey açıkça, haydi başlayalım.

15 dakika sonra katılımcıları yerlerine davet edin. Herkes oturduktan sonra oyunun kurallarını hatırlatın.

Oyun, oturumu yöneten eğitmenin tüm katılımcı ve eğitimcilerin isimliklerinin bulunduğu torbadan bir isimlik seçmesi ile başlar. Seçilen isim Tombala formunda varsa üstüne çarpı konulur. Bu isimle ilgili bilgi toplayanlar bu bilgileri tüm gruba paylaşırlar. (Sadece kendinden önce söylenmeyen bir yeni bilgi ise) Herhangi bir yatay satırdaki isimlerin tamamını kapatan “çinko” diye gruba bildirir. Çinko yapan bu kişi ödül kazanır. İkinci ödül herhangi iki yatay satırı kapatan kişiye verilir (İkinci Çinko). Üçüncü ödül ise, her üç yatay satırı kapatan kişiye verilir. Son olarak en büyük ödül, tüm satırları kapatan kişiye (Tombala) verilir.

Eğitmene Not

Tanışma ve ısınmayı sağlayacak başka etkinlikler biliyorsanız onları da uygulayabilirsiniz. Ayırabileceğiniz zamana göre daha kısa ya da daha uzun sürecek bir etkinlik uygulayabilirsiniz.

OTURUM 3 Beklentiler ve Eğitimin Amaçları

► **AMAÇ:** Bu oturumun amacı katılımcıların eğitimin hedefleri konusunda bilgilenmelerini sağlamaktır. Ayrıca, katılımcıların beklentilerini almak, öğrenme hedefleri ile ne kadar örtüştüklerini göstermek ve katılımcılar ile eğitim boyunca kapsanacak ve kapsanmayacak konular konusunda sözel mutabakat sağlamak da amaçlar arasındadır.

► **HEDEF:** Bu oturumun sonunda katılımcılar ve eğitimciler, 2 günlük eğitimin amaçları, kapsamı ve içeriği konusunda uzlaşma sağlamış olacaktır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
2	Giriş	Katılımcılara, bu bölümün, eğitim sonunda beklentilerini karşılamak üzere yapıldığını açıklayın. Katılımcılardan bir-iki dakika eğitimden beklentileri hakkında düşünmelerini ve not almalarını isteyin. Sorunuz “bugünden itibaren iki günün sonunda eve ne götürmek istersiniz?”	
10	Beklentilerin basamaklandırılması	Katılımcılar düşünme ve not almayı bitirince, üçer kişilik gruplar oluşturarak yazılan beklentilerin gözden geçirilmesini ve ortak beklenti listesi yapmalarını isteyin. Bu 2 dakika kadar sürer. Üçer kişilik gruplar olarak ortak liste hazırlandıktan sonra üç kişilik iki grubun bir araya gelerek (6 kişi) ortak liste hazırlamasını isteyin. Bu 5 dakika sürer. Gruplardan ortak listelerini sunmalarını isteyin. (3 yada 4 grup). Her gruptan beklentilerini Yazı tahtası kağıdına yazmalarını ve büyük gruba sunmasını isteyin, dolayısıyla her grubun bir yazıcı bir de sonucu seçmesi gerekir.	Yazı tahtası kağıdı ¹ Tahta kalemi Yapıştırıcı
5	Öğrenim hedefleri	Daha önceden yazı tahtası kağıdına hazırladığınız öğrenim hedeflerini sunun. Tüm yazı tahtası kağıtlarını (grupların hazırladıkları ve öğrenim hedefleri) yanyana duvara asın ve beklentiler ile öğrenim hedeflerini karşılaştırın. Eğitimde öğrenim hedefleri içinde olan ve karşılanacak beklentiler ile değinilmeyecek konuları açıkça belirtin. Öğrenim hedefi ile örtüşenleri belirtin ve değinilmeyecek olanları daire içine alın.	
3	Programın tanıtımı Toplantı Kuralları Eğitim materyalinin tanıtımı	Programı, nasıl yürütüleceğini açıklayın. Toplantı kuralları hakkında uzlaşma sağlayın. Eğitim boyunca verilecek materyali ve nasıl kullanmalarının beklendiğini açıklayın. Araya vermeden önce katılımcılara Eğitim Öncesi Bilgi Düzeyi Algısı Değerlendirmesi (bakınız sayfa 13-14) için bilgilendirme yapın.	Eğitim Öncesi Bilgi Düzeyi Algısı Değerlendirmesi etkinliği için yazı tahtası kağıdına çizilmiş değerlendirme hedef şeması (bakınız sayfa 14)

¹ Yazı tahtası kağıdı: flip chart kağıdı, büyük kağıt; Tahta kalemi: board marker, keçeli kalın uçlu kalem

EĞİTİM ÖNCESİ BİLGİ DÜZEYİ ALGISI DEĞERLENDİRMESİ

HEDEFE NE KADAR YAKLAŞTIK?

Amaç: Eğitim sürecinde katılımcıların geliştirdikleri alanlar hakkında bilgi toplamak

Açıklama: Eğitimlerin başında ve sonunda yapılan bu etkinlikle, eğitimin katılımcılara katkısının ne olduğunu, değişimin ne boyutta olduğunu görmek mümkün olur.

Malzemeler: Flipchart, renkli kalemler

Süreç: Eğitimin başında bir flipchart'a aşağıdaki hedef tahtası şeklindeki şekil çizilir.

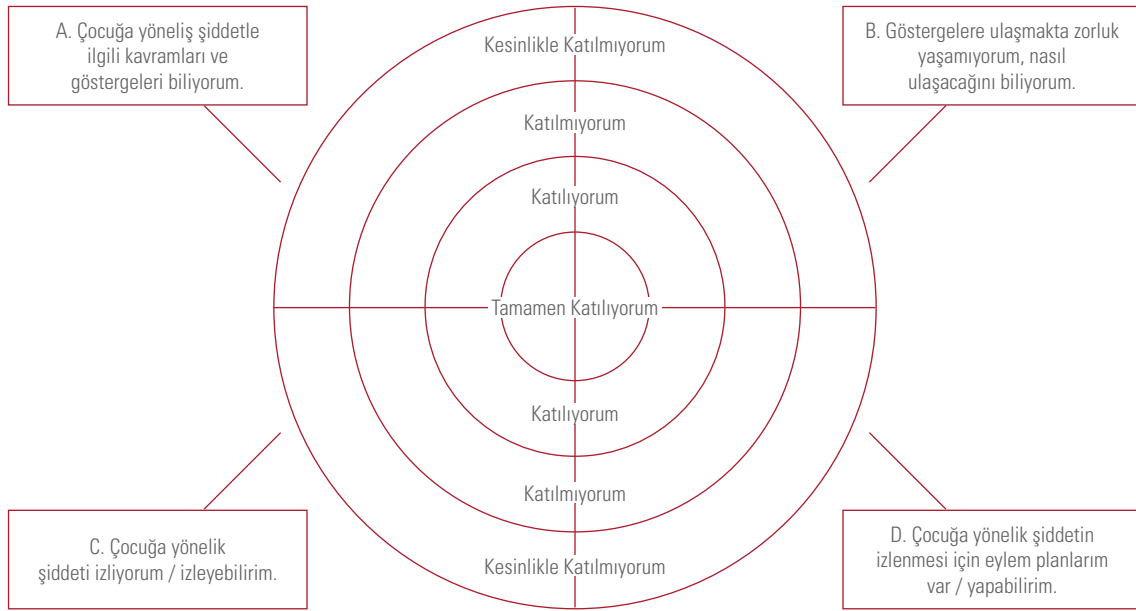
- Her 1/4 'lük dilimin farklı bir yeterliliği değerlendirmek için kullanılacağı açıklanır.
  - Çocuğa yönelik şiddetle ilgili kavramları ve göstergeleri biliyorum.
  - Göstergelere ulaşmakta zorluk yaşamıyorum, nasıl ulaşacağımı biliyorum.
  - Çocuğa yönelik şiddeti izliyorum/izleyebilirim.
  - Çocuğa yönelik şiddetin izlenmesi için eylem planlarım var/yapabilirim.
- Her bir halkanın ne anlama geldiği açıklanır – hedefe ne kadar uzakta ise o kadar olumsuz, yetersiz bir durum söz konusu. Hedefe ne kadar yakınsa o alandaki ifadeye o kadar katılıyor demektir.

En dış halka: Kesinlikle katılmıyorum

Altındaki halka: Katılmıyorum

Daha alttaki halka: Katılıyorum

En içteki halka: Tamamen katılıyorum

DEĞERLENDİRME HEDEF ŞEMASI

Katılımcıların her biri ilk gün siyah kalemle dört ayrı alanda (A,B,C,D) hedef tahtasında hangi noktada olduklarını görünür şekilde işaretler.

Aynı uygulama eğitim bittikten sonra farkı renkte bir kalemle yapılır. Böylece eğitimin katılımcıları hedefe ne kadar yaklaştırmış olduğunu görsel olarak değerlendirmek mümkün olur.

Bu değerlendirme uygulaması "Evaluating Human Rights Training Activities: A handbook for Human Rights Education" dan uyarlanmıştır.

OTURUM 4 Temel Kavramlar

► **AMAÇ:** Bu oturumun amacı katılımcıların çocuğa karşı şiddet ile ilgili ve ilişkili kavramlar konusunda bilgilenmelerini sağlamaktır.

► **HEDEF:** Bu oturumun sonunda katılımcılar, çocuğa karşı şiddet ile ilgili ve ilişkili kavramlar konusunda, “ortak kavram birliği” sağlamış olacaktır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
2	Giriş: Öğrenim hedefleri	Katılımcılara, bu bölümün, “ortak kavram birliği” oluşturmak üzere yapıldığını açıklayın. Katılımcılardan çocuğa karşı şiddet konusunda kullandıkları kavramları saymalarını isteyin. Daha önceden yazı tahtası kağıdına hazırladığınız öğrenim hedeflerini sunun ve öğrenim hedeflerini duvara asın (Bkz Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi Eğitimi Eğitimci Kitabı, Öğrenim Hedefleri).	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı
3	Küçük grup çalışması için hazırlık	Katılımcıları 4 küçük gruba bölün ve her bir gruba çalışma yönergelerini verin. Gruplara, her kavramı tartışmaları gerektiğini açıklayın. Gruplarda çalışırken görevleri: <ul style="list-style-type: none"> • Gruba isim bulmaları • Bir yazıcı bir de sunucu seçmeleri • Tanımları tartışmaları • Ortak fikir birliği ile tanımları yazı tahtası kağıdına yazmalarınıdır. Grup çalışması için 20 dakikaları olduğunu açıklayın. Sunum için her gruba 3 dakika süre verileceğini açıklayın.	Grup çalışması yönergeleri
10	Kavramların tartışılması	Katılımcılar küçük gruplarda her bir kavramı tartışır ve tanımları yazı tahtası kağıdına yazarlar.	Tanımlar listesi
15	Grup çalışması sunumu	Gruplardan hazırlıkları kavramları teker teker sunmalarını isteyin. Her bir kavramı önce bir grubun sözcüsünden alın. Diğer gruplara farklılık/ekleme olup olmadığını sorun. Her bir tanım için her grubun sunumunu aldıktan sonra slaytlardan kavramın tanıtımını yapın. Bu 12 dakika kadar sürer. Her bir kavram için görüş birliği olmasını sağlayın. Bu her grup için 3 dakika kadar sürer.	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı Bilgisayar sunumu (PowerPoint) Projektör Bilgisayar

KAVRAMLAR İÇİN AÇIKLAMALAR

1. Kavram: Çocuk

Birleşmiş Milletler Çocuk haklarına dair Sözleşme'nin 1. maddesi uyarınca; daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, 18 yaşına kadar her insan *çocuk*dur.

Daha erken yaşta reşit (ergin) olma hali; hukuk düzenimizde medeni hukuka ilişkin bir kavramdır. Çocuk ve ebeveynin talebi üzerine 15 yaşın üzerindeki çocuklar mahkeme tarafından ergin kılınabilir. Ancak bu durum Çocuk Koruma Kanunu'nun 1. Maddesine göre; daha erken yaşta ergin olsa dahi 18 yaşını doldurmamış kişinin çocuk haklarından yararlanmasına engel değildir.

2. Kavram: Çocuk hakları ve BM Çocuk Haklarına dair Sözleşmesi (ÇHS)

Çocuk Hakları: Çocukların özel ihtiyaçlarından dolayı hiçbir ayırım gözetmeksizin sahip oldukları insan haklarıdır.

BM Çocuk Haklarına dair Sözleşmesi (ÇHS) 1989'da oybirliğiyle kabul edilen ve 1990'da yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (BMÇHS), **tüm** çocukların potansiyellerini gerçekleştirip hayatta kalmalarını, gelişmelerini ve topluma katkıda bulunan vatandaşlar olarak sürecin bir parçası olma hakkına sahip olmalarını sağlamak üzere, birbiriyle bağlantılı ve birbirine bağımlı bütünsel bir hak grubunu tanımlamıştır. Böylelikle çocukların statüsünde büyük bir değişim gerçekleşmiş; çocuklar yardımların ve bağışların nesnelere olmaktan çıkıp kendi kurumlarına ve dünyanın her yerindeki tüm çocuklar için geçerli olan haklara sahip olan hak öznelere dönüşmüşlerdir.

- Türkiye 1990 yılında sözleşmeyi imzalamış, 1995 yılında onaylamıştır.
- Lozan Antlaşması'nı gerekçe göstererek, Birleşmiş Milletler (BM) Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni imzalarken çocukların eğitim, ifade özgürlüğü, kendi kültürünü yaşatma ve kendi dilini kullanma haklarını içeren 17nci, 29ncü, ve 30uncu maddelerine çekince koymuştur.

BMÇHS'deki şemsiye haklar;

Ayrımcılık gözetmeme (2. Madde)

Çocuğun Yüksek Yararı (3. Madde)

Yaşama, Hayatta Kalma ve Gelişme Hakkı (6. Madde)

Katılım Hakkı (12. Madde)

Uygulama yükümlülüğü (4. Madde)

BMÇHS kapsamında **yükümlülük sahipleri** devletler, yasama-yürütme-yargı erkleri bulunanlar, kamu idareleri, kamu kurum ve kuruluşları ve buralardaki yöneticiler ve çalışanlardır. **Hak sahipleri** ise çocuklardır.

3. Kavram: Çocuğa karşı şiddet

Çocuk haklarının ihlalidir.

BMÇHS madde 19: Bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya istismar, ihmal ya da ihmalkâr muamele, ırza geçme dahil her türlü istismar/sömürü ve kötü muameledir.

Birleşmiş Milletler Çocuğa karşı şiddet Araştırması'nın amaçlarında Çocuğa karşı şiddet nasıl tanımlanmıştır?

“çocuk istismarı ve çocuklara kötü muamele, sorumluluk, güven veya güç ilişkileri bağlamında, çocuğun sağlığı, yaşamı, gelişmesi veya onuru açısından fiili veya potansiyel zararlarla sonuçlanan her tür fiziksel veya duygusal kötü muameleyi, cinsel istismarı, ihmali veya ihmalkar davranışı, ticari veya başka amaçlı sömürüyü kapsar.”

4. Kavram: İzleme (Gösterge ve ayrıştırılmış veri tanımları yönlendirici tarafından grup sunumu sırasından açıklanacak)

İzleme, bir olayın zaman içinde düzenli bir şekilde değişiminin ölçülmesidir.

Ulaşılması istenen amaçlara yönelik değişim sürecini yönetebilmek için amaçlara uygun hedefleri açık ve anlaşılır bir şekilde ifade etmek, bunlar için gerekli araçları harekete geçirmek, ayrıca bu araçları arzulanan sonuca dönüştürecek politika araçları ve mekanizmaları tespit etmek gereklidir.

Gösterge

Basit bir kanıtın gerçekliğe dair veri olarak açıklanan ve var olan bir durumu tanımlamak ve bir zaman dilimi içerisindeki değişimi/eğilimi gösteren sayısal ve/veya sayısal olmayan ifadeler, gösterge olarak adlandırılmaktadır.

Göstergeler tek başına karmaşık olayları çözme kapasitesine sahip değildir. Olaylar hakkında toplum duyarlılığının artırılması, politikacıların öncelik verilmesi gereken konulara odaklanmasını amaçlamalıdır.

Ayrıştırılmış Veri

Ayrıştırılmış veri hangi grupların özellikle ilgilenilmesi gerektiğini, ya da muhtemel hak ihlaline karşı korumasız olduğunu; hangi grupların hizmetlere ya da koruma kurumlarına ulaşmada haksızlık yaşadığını/sıkıntı çektiğini; hangi davranış ve uygulamaların teşvik edilmesi ve desteklenmesi, hangilerinin durdurulması ya da değiştirilmesi gerektiğini; hangi hizmetlerin sunumunda değişiklik yapılması ve değişikliğin hangi yollarla yapılması gerektiğini ve hangi parasal mekanizmaların daha fazla ilgilenilmesi gereken ve/veya hizmet ihtiyacı olanların aslında daha fazla destek almasını sağlamak için gerekli unsurları belirlemenize yardımcı olabilir.

Ayrıştırılmış veri hak ihlaline dair bazı gruplara yönelik risk faktörlerini, nelerin insanları hak ihlaline maruz bıraktığını, ihlallerin kendini nasıl/ne şekillerde gösterdiğini, ihlallerin görüme sıklığını ve şiddetini, ve hükümetlerin bunlara nasıl yanıt verdiğini anlamamıza yardım eder.

5. Kavram: Raporlama

Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi sürecinde toplanan verilerin incelenmesi, ayrıştırılması ve çözümlenmesi ile elde edilen bilgi ve belgelerin derlenerek belirli bir format içinde yazılı hale getirilmesidir.

OTURUM 5 Çocuğa Karşı Şiddet – Grup Çalışması

► **AMAÇ:** Bu oturumun amacı katılımcıların çocuğa karşı şiddetin tanımı, şiddet tipleri ve oluştuğu yerler ile ilgili kavramlar konusunda bilgilenmelerini ve “durum” analizi yapabilme becerisi geliştirmelerini sağlamaktır.

► **HEDEF:** Bu oturumun sonunda katılımcılar, katılımcıların çocuğa karşı şiddetin tanımı, şiddet tipleri ve oluştuğu yerler ile ilgili ve ilişkili kavramlar konusunda, “ortak kavram birliği” sağlamış olacaktır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
3	Giriş: Öğrenim hedefleri	Katılımcılara, bu bölümün, çocuğa karşı şiddetin tanımı, şiddet tipleri ve oluştuğu yerler ile ilgili “ortak kavram birliği” oluşturmak üzere yapıldığını açıklayın. Katılımcılardan çocuğa karşı şiddet konusunda kullandıkları kavramları saymalarını isteyin.	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı
2	Küçük grup çalışması için hazırlık	Katılımcıları 4 küçük gruba bölün ve her bir gruba çalışma yönergelerini verin. Gruplara, kendilerine verilen vakaları tartışmaları gerektiğini açıklayın. Vaka tartışmasında mevcut vakaya değil duruma ve sisteme odaklanmaları gerektiğini söyleyin. Gruplarda çalışırken görevleri: <ul style="list-style-type: none"> • Gruba isim bulmaları • Bir yazıcı bir de sunucu seçmesi • Vakayı tartışmaları • Tartışma sonuçlarını 5N1K kullanarak yazı tahtası kağıdına yazmalarınıdır. Grup çalışması için 25 dakikalığı olduğunu açıklayın. Sunum için her gruba 3 dakika süre verileceğini açıklayın.	Vakalar Grup çalışması yönergesi
55	Vakanın Tartışılması	Katılımcılar küçük gruplarda kendilerine verilen vakayı tartışır ve sonuçları 5N1K kullanarak yazı tahtası kağıdına yazarlar.	Vakalar 5N1K formatı Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı
30	Grup çalışması sunumu	Gruplardan hazırlıklarını sırayla sunmalarını isteyin. Her grubun sunumunu aldıktan sonra geri bildirim verin.	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı
10	Değerlendirme	Slaytlardan çocuğa karşı şiddet tanımını yapın ve şiddetin tipleri ile oluştuğu yerleri özetleyin, görüş birliği olmasını sağlayın.	Bilgisayar sunumu (PowerPoint) Projektör Bilgisayar

5N1K FORMATI

Çocuğa karşı şiddet oturumu (5N1K)

Gruplara verilecek olan çözümleme şeması

Kim	Mağdur kim/kimler, Fail kim/kimler, Yükümlü kurum/kuruluş
Ne	Şiddetin kendini gösterme biçimi, türü
Nerede	Şiddetin gerçekleştiği ortam/ortamlar
Ne zaman	Şiddetin ne zaman ortaya çıktığı, ne kadar süre devam ettiği
Nasıl	Şiddetin nasıl/hangi yol/yollarla uygulandığı
Neden	Şiddetin ortaya çıkmasına neden olan faktörler (risk faktörleri)

ÖRNEK VAKALAR

Vaka 1 ► 10 yaşındaki AA'nın öğretmeni beden eğitimi dersinde bacaklarının üst kısmında morluklar görüyor. Çocuk bu morlukların babasının dayacağı nedeniyle olduğunu söylüyor. AA çok yaramaz olduğu için babası tarafından sık sık dövüldüğünü anlatıyor. Çocuk babası üvey annesi, kendi annesinden olan bir kardeşi ve babanın yeni eşinden olan 2 kardeşi ile birlikte yaşıyor.

Baba öğretmen, ikinci evliliğini yapmış. İlk eşi (çocuğun annesi) çocuklarına bakmak istemediği için çocuklar mahkeme tarafından babaya verilmiş. Orta sosyoekonomik düzeyde bir semtte oturuyorlar.

Kim	Mağdur: AA ve diğer kardeşler. Fail: Baba, anne. Yükümlüler: ASPB, MEB
Ne	Fiziksel şiddet, Duygusal şiddet
Nerede	Aile içinde
Ne zaman	Sürekli
Nasıl	Çocuklara uygulanan fiziksel şiddet-dayak. Çocukların dövülme korkusu. İstenmeyen çocuk olma duygusu
Neden	Devletin yükümlülükleri çerçevesinde: Olumlu/şiddetsiz anne-babalık eğitimleri var mı? her aile için ulaşılır mı? Devletin ihmal ettiği başka neler olabilir? Aile ve çocuk ile ilgili düşünülmeye gereken bazı konular Evde üvey anne varlığı Çocuğun "yaramaz – ADHD ?" olmasının getirdiği riskler Babanın davranış sorunları Öz annenin çocukların bakımı konusunda sorumluluk almaması, yoksulluk, hastalık, davranış sorunları

Vaka 2 ► 1 aylık bebek B, Aralık ayında ailenin taşınması sırasında, eşyalar indirildiği sırada kamyonun kasasında unutuluyor. Bebek donmak üzere iken fark edilerek hastaneye getiriliyor.

Sosyoekonomik durumu çok düşük bir aile. Baba ve anne işsiz. Taşınma nedenleri ev kirasını ödeyememe. Evde 15, 13, 9 yaşlarında 3 çocuk daha var. 16 yaşındaki kız çocuk "kendini kurtarmak için" 30 yaşındaki bir adamla evlendi.

Kim	Mağdur: Bebek B ve diğer 3 kardeş. Fail: Anne, baba, çocukla evlenen kişi. Yükümlü: ASPB, İçişleri Bakanlığı, Valilik, Belediye
Ne	İhmal, çocuk satışı, cinsel istismar
Nerede	Aile içinde, toplumda

Ne zaman	Sürekli
Nasıl	Çocukların gereksinimlerinin göz ardı edilmesi Temel bakım Sağlık Eğitim Gelişim 16 yaşındaki çocuğun evlendirilmesi (para karşılığı, büyük biriyle)
Neden	Devletin yükümlülükleri çerçevesinde: Yoksulluk ile mücadele çalışmaları yapılıyor mu? Devletin ihmal ettiği başka neler olabilir? Aile ve çocuk ile ilgili düşünülmesi gereken bazı konular: Ailenin sosyoekonomik durumuna ilişkin risk faktörleri Anne-babanın işsizliği Anne babanın bilgisizliği (fakirlik ve çok sayıda çocuk sahibi olmak, çocuk bakımı konusunda bilgisizlik) Çocuk evliliğinin geleneksel kabulü Çok çocuk

Vaka 3 ► 5 yaşında DC. 1 yıldır kurum bakımında. Babası annesini öldürdüğü için hapiste. DC'nin bakımını diğer aile yakınları üstlenmek istemiyor. DC için bakım tedbiri konuluyor ve kurum bakımına alınıyor.

DC sık sık solunum yolu enfeksiyonu geçiriyor. Muayene için geldiğinde doktor son bir yıldır kilo alamadığı ve vücudunun çeşitli yerlerinde morluklar olduğunu fark ediyor. DC'ye morlukların nasıl olduğu soruluyor, çocuk sessiz kalıyor, soruları yanıtlamıyor.

Kim	Mağdur: DC ve kurum bakımı altındaki diğer çocuklar. Fail: Kurum personeli – sorumlu ve çalışanlar, baba, diğer aile bireyleri, morlukları daha önce fark etmeyen sağlık personeli. Yükümlü: ASPB, Sağlık Bakanlığı
Ne	Fiziksel istismar, ihmal, aile içi şiddete tanık olmak yoluyla duygusal istismar
Nerede	Yuvada, evde, hastanede
Ne zaman	Sürekli
Nasıl	Aile içi şiddete tanık olmak – Annenin ölümüne tanık olmak Aile içinde bakımının reddedilmesi Kurumda tıbbi bakımın yetersizliği (tekrarlayan enfeksiyonlar) Kurumda fiziksel şiddete maruz kalmak Kurumda başına gelenleri anlatmaktan korkmak
Neden	Devletin yükümlülükleri çerçevesinde: Kurum bakımı son çare olarak kullanılıyor mu? Çocukla çalışan görevliler çocuk hakları ve şiddet önleme konuları gibi konularda eğitilmiş mi? Çocuğu koruyan yasalarda görev ihmal ve failerin cezalandırılmaları ile ilgili açıklar var mı? Devletin ihmal ettiği başka neler olabilir? Aile ve çocuk ile ilgili düşünülmesi gereken bazı konular: Ailenin sosyoekonomik durumuna ilişkin risk faktörleri Aile içi dinamiklerde bozukluk – Aile içi şiddet Kurum bakımının yetersizliği Kurum bakımının bozukluğu Sağlık personelinin duyarsızlığı-dikkatsizliği Ana-babada davranış sorunları

Vaka 4 ►_H. 4 yaşında erkek çocuk. Mesire yerinde annesi ve 4 kardeşi ile birlikte bir duvarın üzerinde oturmuş, fotoğrafını çekmek isteyenlere poz veriyor.

Anne 29 yaşında, 5 çocuğu var. En küçüğü 2 aylık, en büyüğü 14 yaşında, ayakkabı boyacılığı yapıyor.

Baba sigara kaçakçılığı nedeniyle hapse girmiş. Anne yaşamakta oldukları uzak ilden dan havuç toplama işinde çalışmak üzere 1 hafta önce gelmiş, çadırlarda yaşıyorlar. 2 aylık bebeği arkadaşına bırakarak diğer çocuklarını alıp gezmek amacıyla tepeye gelmiş.

Kim	Mağdur: H ve diğer 4 kardeşi. Fail: baba, anne. Yükümlü: ASPB, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Adalet Bakanlığı
Ne	İhmal, çocuk işçiliği,
Nerede	Sokakta, evde (çadır yaşamı)
Ne zaman	Sürekli
Nasıl	İhmal Gelişimin desteklenmesi Fiziksel bakım Tıbbi bakım Çocuk işçiliği Mevsimlik göçte çocuk olmak Okula devamsızlık
Neden	Devletin yükümlülükleri çerçevesinde: Tutuklamalar ilk tedbir olarak mi kullanılıyor? Tek ebeveynli ailelere destek yapılıyor mu? Ekonomik nedenlerle iç göç ile ilgili destek mekanizmaları var mı? Devletin ihmal ettiği başka neler olabilir? Aile ve çocuk ile ilgili düşünülmesi gereken bazı konular: Ailenin sosyoekonomik durumuna ilişkin risk faktörleri Aile içi dinamiklerde bozukluk – Baba tutukevinde Evsizlik Çok çocuk sahibi olmak Annenin çocuk yaşta çocuk sahibi olması

KAVRAMLAR İÇİN AÇIKLAMALAR

Çocuğa Karşı Şiddet

Çocuk istismarı ve çocuklara kötü muamele, sorumluluk, güven veya güç ilişkileri bağlamında, çocuğun sağlığı, yaşamı, gelişmesi veya onuru açısından fiili veya potansiyel zararlar sonuçlanan her tür fiziksel veya duygusal kötü muamele, cinsel istismar, ihmâl veya ihmalkar davranış, ticari veya başka amaçlı sömürüdür.

Şiddetin Kategorileri

Şiddet biçimleri	Şiddetin kendini gösteriş şekli
Fiziksel ve Psikolojik Şiddet	<ul style="list-style-type: none"> • Alıkoyma • Zorbalık • Ölüm cezası • Aile içi şiddet • Yargısız infaz • Çete şiddeti • Zararlı geleneksel uygulamalar (erken evlilikler gibi) • Namus cinayetleri • Bebek/çocuk öldürme • Fiziksel cezanın ev, okul, yargı sistemi, kurumlar, sokak ve toplum içinde kullanımı • Kaçırma • Fiziksel istismar • Psikolojik istismar • Psikolojik cezalandırma • İşkence ve zalimce, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele
İhmâl	<ul style="list-style-type: none"> • Terk etme • Tehlikeli, zararlı veya sakıncalı işlerde çalıştırma, çalışmasını göz ardı etme, göz yumma • Temel ihtiyaçlarını ve ruhsal, toplumsal, eğitimsel gereksinimlerini göz ardı etme • Yasama, Yürütme, Yargı erklerinin ihmali
Sömürü	<ul style="list-style-type: none"> • Pornografi • Seks turizmi • Cinsel sömürü • Kölelik • İnsan ticareti • İşyerinde şiddet

Şiddetin Ortaya Çıktığı Ortamlar

Burada 'ortam' ile şiddetin ortaya çıktığı mekan ve yerler kastedilmektedir. Şiddet çocukların gerçek yaşam çevrelerinden hareketle beş ortamda ortaya çıkar.

1. Evde ve aile içinde çocuklara yönelik şiddet
2. Okullarda ve eğitsel ortamlarda çocuklara yönelik şiddet
3. Bakım evlerinde ve adalet kurumlarında çocuklara yönelik şiddet
4. İşyerlerinde çocuklara yönelik şiddet
5. Toplum içinde çocuğa karşı şiddet

Çocuğa karşı şiddetin tüm formları medyada, internette, sohbet odaları ve sosyal ağ siteleri gibi ortamlarda ve mobil telefonlar ve benzeri araçlarla da gerçekleştirilir.

Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz'u ve Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi Eğitimi Katılımcı El Kitabı'nı kaynak gösterin.

OTURUM 6 Isınma (Lider Kim)

► **AMAÇ:** Bu etkinliğin amacı uzun bir ara sonrası tekrar katılımcıların enerji ve dikkatlerini toplamalarını sağlamaktır.

► **HEDEF:** Bu etkinliğin sonunda katılımcılar ve eğitimciler tekrar konuya odaklanacak enerji kazanmış olacaklardır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
15	Isınma: Lider Kim	Katılımcı ve eğitimciler halka olur. Bir kişi ebe olarak belirlenir. Ebe, grupta seçilen lideri bulmaya çalışır.	

ETKİNLİK İÇİN AÇIKLAMALAR

1. Oyunun amacı, liderin kim olduğunu bulmaktır.
2. Bir kişiyi ebe olarak seçin ve dışarı çıkarın, grup içinde hareket değiştiren “lider”i bulması gerektiğini anlatın.
3. Ebe dışındaki tüm katılımcı ve eğitimciler bir halka oluşturur.
4. Grubun içinden bir lider belirlemesini isteyin.
5. Liderin bir hareket başlatacağını ve tüm grubun bu hareketi yapması gerektiğini açıklayın.
6. Liderin zaman zaman hareketi değiştirmesi gerektiğini belirtin.
7. Ebe, liderin kim olduğunu doğru olarak tahmin ettiğinde bu sefer onun ebe olacağını bildirin.
8. Üç ya da dört kez oynayın.

15 dakika sonra katılımcıları yerlerine davet edin. Herkes oturduktan sonra bir sonraki oturuma geçin.

OTURUM 7 Hak Temelli Göstergeler ile İzleme

► **AMAÇ:** Bu oturumun amacı katılımcıların izlemenin tanımı, amacı ve yürütülüşü ile çocuğa karşı şiddetin izleme süreci konusunda bilgilenmelerini sağlamaktır.

► **HEDEF:** Bu oturumun sonunda katılımcıların, izlemenin ve göstergenin tanımı, amacı ve gösterge temelli izlemenin yürütülüşü ile çocuğa karşı şiddetin izleme süreci konusunda bilgi ve becerilerinin standardizasyonu sağlanmış olacaktır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
15	Giriş	Katılımcılardan çocuğa karşı şiddetin gösterge temelli izlenmesi konusundaki deneyimlerini paylaşmalarını isteyin. Kendilerinin ve kurumlarının yürüttüğü izleme çalışmaları ile ilgili bilgi vermelerini isteyin.	
5	Öğrenim hedefleri	Katılımcılara, bu bölümün, gösterge temelli izlemenin tanımı, amacı ve yürütülüşü ile çocuğa karşı şiddetin izleme süreci ile ilgili ve ilişkili kavramlar konusunda "ortak dil birliği" oluşturmak üzere yapıldığını açıklayın. Daha önceden yazı tahtası kağıdı üzerine hazırladığınız öğrenim hedeflerini hatırlatın.	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı
35	Sunum	Slaytları kullanarak, hak temelli izleme ve göstergenin tanımı, amacı ve yürütülüşü ile çocuğa karşı şiddetin izleme süreci ile ilgili ve ilişkili kavramlar konusunda bilgi verin. Her bir tanım ve kavramı detaylı olarak örnekler kullanarak açıklayın. Özellikle takip ile izleme farkını vurgulayın. Gösterge temelli izleme tanımını, kılavuzdaki izleme sürecini esas alarak açıklayın. Katılımcıların konu ile ilgili deneyim ve bilgilerini paylaşmak için sorular sorun. İzlemede uyulması gereken etik kuralları açıklayın. Sivil Toplum Kuruluşları Neleri İzlemelidir ve Sorumlulukları nelerdir açıklayın.	Bilgisayar sunumu Projektör Bilgisayar İzleme akış şeması (dağıtım materyali) İzleme etik kuralları (dağıtım materyali)
20	Özetleme	Ana mesajları bir kez daha tekrarlayarak özetleyin.	

KAVRAMLAR İÇİN AÇIKLAMALAR

Hak Temelli Göstergeler Temelli İzleme

Hak temelli yaklaşım ile ilgili bilinmesi gereken kavramlar ve noktalar:

Yükümlülük sahipleri; insan hakları görevler, hesap verebilirlik, yükümlülük ve sorumlulukla bağlantılıdır. Yükümlülük sahipleri insan haklarının gerçekleştirilmesinden kolektif olarak sorumlu olan aktörlerdir. Bir insan haklarıyla ilişkili yükümlülükleri olanlar bu hak gerçekleştirilmezse sorumludur. Bir hak ihlal edildiğinde ya da yeterince korunmadığında her zaman görevini yerine getirmekte başarısız olmuş biri ya da bir kurum vardır. Bu yükümlülük sahibi olarak kişi ya da kurum temelde devlet görevlileri ve kurumlarıdır.

İnsan haklar sözleşmeleri, antlaşmaları ve anlaşmaları uluslararası hukukun bir parçasıdır. Birbirinin yerine kullanılan sözleşme, antlaşma ve anlaşma devletler arasında hukusal olarak bağlayıcı uzlaşmaları ifade eder. Bu uzlaşmalar sözleşme, antlaşma veya anlaşmaya taraf olan devletlerin yükümlülüklerini

tanımlar. Bunlar, barış ve savaş zamanında geçerlidir. İnsan hakları sözleşmeleri devletlerin (diğer devletlere karşı yükümlülüklerini belirlemektense) kendi toprakları üzerindeki kişilere karşı yükümlülüklerini belirler. Çocuk Haklarına dair Sözleşme (ÇHS) en yaygın kabul görmüş insan hakları sözleşmesidir. ÇHS ve diğer insan hakları sözleşmelerinde ve sözleşmelerin parçası olan organlar (Çocuk Hakları Komitesi gibi) tarafından belirtilen hak sahibi çocuklardır.

Çocuk hakları temelli izlemede:

- tüm çocukların insan haklarına kısa dönemli göstergelerden ziyade uzun dönemli bir bakış açısıyla sistemik değişikliklere odaklanır, önlemeyi öncelikli hedefler
- göstergeler doğrudan çocuk hakları hukukuyla bağlantılıdır ve özellikle en korunmasız grupların üzerine yoğunlaşır
- farklı birimlerin ve kuruluşların birlikte çalışması gerektiğini açıkça gösterir.
- hakların karşılıklı bağımlılığını gösterir (örneğin, çocuğun şiddetten masun olma hakkının gerçekleştirilmesi bilgiye erişim hakkının, barışçıl toplanma ve örgütlenme hakkının hayata geçmesi ile sağlanabilir).
- yükümlük sahiplerine dair cezasızlığın ortadan kaldırılıp kaldırılmadığı önceliklidir.

İzleme, bir olayın zaman içinde düzenli bir şekilde değişiminin ölçülmesidir.

Ulaşılması istenen amaçlara yönelik değişim sürecini yönetebilmek için amaçlara uygun hedefleri açık ve anlaşılır bir şekilde ifade etmek, bunlar için gerekli araçları harekete geçirmek, ayrıca bu araçları arzulanan sonuca dönüştürecek politika araçları ve mekanizmaları tespit etmek gereklidir.

Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuzu kaynak gösterin.

Gösterge

Basit bir kanıtın gerçekliğe dair veri olarak açıklanan ve var olan bir durumu tanımlamak ve bir zaman dilimi içerisindeki değişimi/eğilimi gösteren sayısal ve/veya sayısal olmayan ifadeler, gösterge olarak adlandırılmaktadır. Göstergeler tek başına karmaşık olayları çözme kapasitesine sahip değildir. Olaylar hakkında toplum duyarlılığının arttırılması, politikacıların öncelik verilmesi gereken konulara odaklanmasını amaçlamalıdır.

Çocuğa karşı şiddetin izlenmesi sırasında göstergelerin kullanım amaçları:

- Çocukların yaşam koşullarını tanımlama
- Zaman içinde, değişik bölgelerde ve nüfus gruplarında karşılaştırma yapmak
- İzleme
- Politika yapıcılarını bilgilendirme
- İzlenebilirliği güçlendirme
- Değerlendirme
- Değişim için savunuculuk

İzleme ve Raporlamada Etik Kurallar

İnsan hakları ihlallerinin soruşturulması ve belgelenmesi sürecine başlamadan önce faaliyetlere katılacak herkesin belirli ilkelere uyması gerekir. Bu ilkeler:

Doğruluk: İzleme ve bilgi toplamanın bel kemiğini oluşturur. İddia ettiğiniz durumun gerçek olduğu konusunda emin olmayı sağlayacak değerlendirme mekanizması oluşturulmalıdır.

Gizlilik: Bilgi kaynaklarının gizliliğine, bir bilgi kaynağı kimliğinin açıklanmasına izin vermediği sürece özen göstermek gerekir. Gizlilik, bilgi sağlayana sağladığı bilgiden ötürü mağdur olma riskinden korur.

Tarafsızlık: İnsan hakları ihlallerinin soruşturulması ve belgelenmesinde milliyet, ırk, dil, din, etnik köken, cinsiyet, siyasi inançlar vb. nedenlerle ayrımcılık yapılmamalıdır. Ayrımcı olmayan yaklaşımı benimsemek, bir yandan bilgi edinme sürecinizi kolaylaştırırken öte yandan da size karşı güven oluşması ve itibarınızın artmasını sağlar.

Cinsiyete duyarlılık: Bilgi toplama konusunda toplumsal cinsiyet temelli bir yaklaşımı benimsemek, ortaya çıkarılmak istenen gerçekliğin daha bütüncül olarak elde edilmesini sağlayacaktır.

Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi Eğitimi Katılımcı El Kitabı'nı kaynak gösterin.

Sivil Toplum Kuruluşları Neleri İzlemelidir ve Sorumlulukları Nelerdir?

Sivil toplum kuruluşları, çalışma alanına göre izlemesi gereken alanı belirlemelidir; izleme sırasındaki kapsamını ise kapasitesi ve kaynaklarına göre belirlemelidir. Sivil toplum kuruluşu kendi uzmanlık alanı ve kuvvetli yönlerini dikkate alarak, evrensel kriterleri kullanarak ve ülkenin sorumlulukları ile bağlantılı olarak izleme yapmak için odaklanmalıdır.

Sivil toplum kuruluşları, yoğun olarak çalışması gereken konuları fark edebilmeyi ve tanımlayabilmeyi izleme süreci ile sağlayabilirler ve izlemede farklı yöntemler kullanabilirler. Bu nedenle, sivil toplum kuruluşunun çalışmalarının amaç ve hedeflerini net olarak belirlemesi gerekmektedir.

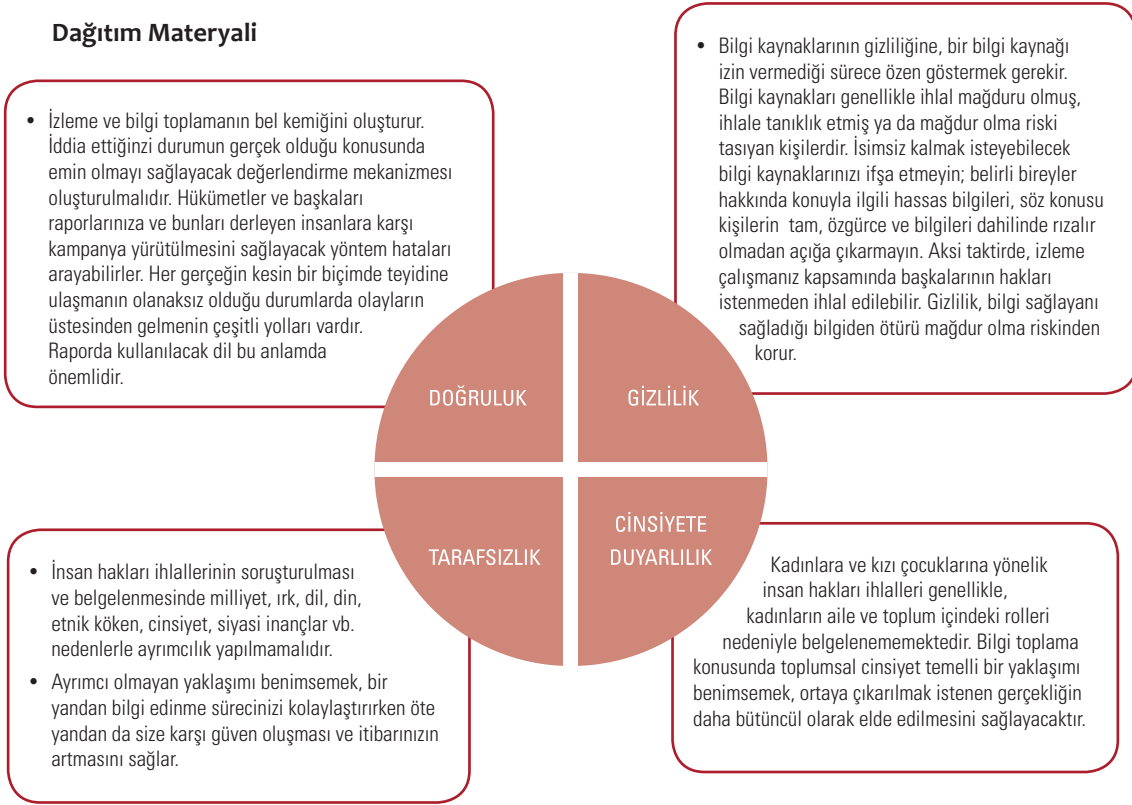
Sivil toplum kuruluşu, kendi çalışma alanı içinde, hükümetin bütçesi, politikası ya da yasalar gibi hangi alanda çalışacağını net olarak belirleyerek izleme yapmalıdır.

Sorumlu kişilerin farkındalıklarının artırılması için hükümet verilerinin toplanması ve istatistikler arasındaki farkın belirlenmesi amaçlanıyorsa veri toplama süreci etkilenecektir.

Sivil toplum kuruluşlarının amaç ve hedefleri, şiddetin izlenmesi sürecinde kullanılacak olan stratejinin belirlenmesinde etkili olmaktadır.

Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi Eğitimi Katılımcı El Kitabı'nı kaynak gösterin.

ÖZETLEME

Oturumun sonunda konunun özetlenmesi sürecinde aşağıdaki ifadeler kullanılabilir.

İzleme, bir olayın zaman içinde düzenli bir şekilde değişiminin ölçülmesidir.

Soruşturma, araştırma ve belgelemeden oluşan izleme güçlü bir savunuculuk aracıdır.

İzleme, olayların yakından gözlenmesi, sürekli veya periyodik kontroller veya araştırmalar ve gelişmelerin belgelenmesi yoluyla yapılır.

İzlemenin temel amaçları hükümetin çocuğa karşı şiddete ilişkin uygulamalarının başarılarını ve hak ihlallerinin tanımlanması, belgelenmesi ve rapor edilmesidir.

İzleme sırasında temel amaçlara ortak bakış açısı sağlanabilmelidir.

Çocuğa karşı şiddete ilişkin uygulamaların sahada, yerel ve topluluk düzeyinde izlemelerinde sivil toplum kuruluşlarının rolü önemlidir.

İzleme, durum odaklı yapılmalıdır.

İzleme sırasında özellikle şiddetin önlenmesine yönelik çocuk hakları maddelerinden hangilerinin yaygın olarak uygulanmakta olduğu, Uygulamada karşılaşılan engeller ve zorluklar, Hakların ihlaline ilişkin uygulamalar hakkında bilgi toplanabilir.

OTURUM 8 Çocuğa Karşı Şiddeti Hak Temelli İzleme-Grup Çalışması

► **AMAÇ:** Bu oturumun amacı katılımcıların bir önceki oturumda (Oturum 7) öğrenilenlerin uygulama ile pekişmesini sağlamaktır.

► **HEDEF:** Bu oturumun sonunda katılımcıların, izlemenin ve göstergenin tanımı, amacı ve gösterge temelli izlemenin yürütülüşü ile çocuğa karşı şiddetin izleme süreci konusunda bilgi ve becerilerinin standardizasyonu pekişmiş olacaktır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
2	Giriş Öğrenim hedefleri	Katılımcılara, bu bölümün, gösterge temelli izlemenin tanımı, amacı ve yürütülüşü ile çocuğa karşı şiddetin izleme süreci ile ilgili ve ilişkili kavramlar konusunda bir uygulama yaparak pekiştirme sağlamak olduğunu anlatın. Daha önceden yazı tahtası kağıdı üzerine hazırladığınız öğrenim hedeflerini hatırlatın.	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı
3	Grup çalışması için hazırlık	Katılımcıları 4 küçük gruba bölün ve her bir gruba çalışma yönergelerini açıklayın. Gruplara, kendilerine verilen vakaları tartışmaları gerektiğini açıklayın. Gruplarda çalışırken görevleri: *Gruba isim bulmaları *Bir yazıcı bir de sunucu seçmesi *Vakayı tartışmaları *Vakaya ilişkin eğer daha önceki grup çalışmasında bulmadılarsa ihlal edilmiş ve edilebilme riski olan hakları ve mağdurları, ihlalin gerçekleştiği yeri, yükümlüleri kurum ve kişileri, ihlalleri önlemek için izleme yaparken kendi STK'larının sorumluluklarını ve yapabileceklerini STK'lar için Çocuğa Karşı Şiddeti Önleme Göstergeleri Kılavuzu'ndaki göstergelere bakarak tartışmaları *Tartışma sonuçlarını 5N1K kullanarak yazı tahtası kağıdına yazmalarınıdır. Grup çalışması için 25 dakikaları olduğunu açıklayın. Sunum için her gruba 3 dakika süre verileceğini açıklayın.	Vakalar
25	Vakanın Tartışılması	Katılımcılar küçük gruplarda kendilerine verilen vakayı tartışır ve sonuçları 5N1K kullanarak yazı tahtası kağıdına yazarlar.	Vakalar 5N1K formatı Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı
15	Grup çalışması sunumu ve Değerlendirme	Gruplardan hazırlıklarını sırayla sunmalarını isteyin. Her grubun sunumunu aldıktan sonra geri bildirim verin.	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı

ÖRNEK VAKALAR

Bu oturumda eğitimin birinci gün, beşinci oturumunda (Oturum 5: Çocuğa Karşı Şiddet) sunulan örnek vakaları kullanabileceğiniz gibi ikinci gün üçüncü oturumunda (2. Gün, Oturum 3: Çocuğa Karşı Şiddet Göstergeleri) sunulan örnek vakaları da kullanabilirsiniz.

OTURUM 9 Hak Temelli İzleme ve Raporlamaya İyi Örnekler

► **AMAÇ:** Bu oturumun amacı katılımcıların izlemenin tanımı, amacı ve yürütülüşü ile çocuğa karşı şiddetin izleme süreci konusunda bilgilenmelerini sağlamaktır.

► **HEDEF:** Bu oturumun sonunda katılımcıların, izlemenin ve göstergenin tanımı, amacı ve gösterge temelli izlemenin yürütülüşü ile çocuğa karşı şiddetin izleme süreci konusunda bilgi ve becerilerinin standardizasyonu sağlanmış olacaktır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
4	Giriş	Katılımcılardan çocuğa karşı şiddeti hak temelli göstergeler ile izlenmesi konusundaki yazılı ya da diğer şekillerde (video, radyo/TV programı, savunuculuk, lobi) rapor olarak sonuçlanmış deneyimlerini paylaşmalarını isteyin. Kendilerinin ve kurumlarının yürüttüğü hak temelli göstergelerle yapmış oldukları izleme çalışmaları ile ilgili bilgi vermelerini isteyin.	
1	Öğrenim hedefleri	Katılımcılara, bu bölümün, hak temelli göstergelerle izlemenin sonuçları konusunda "ortak dil birliği" oluşturmak üzere yapıldığını açıklayın. Daha önceden yazı tahtası kağıdı üzerine hazırladığınız öğrenim hedeflerini hatırlatın.	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalem Yapıştırıcı
15	Sunum	Slaytları kullanarak, iyi örnekler konusunda bilgi verin (detaylı oturum planının sonunda kavramlarla ilgili bilgi kısmında da bulabilirsiniz, kendi örneklerinizi de kullanabilirsiniz).	Bilgisayar sunumu Projektör Bilgisayar
10	Değerlendirme	Katılımcılara iyi örneklerdeki ortak noktaları sorun. Ana mesajları tekrar verip oturumu kapatın.	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalem Yapıştırıcı

KAVRAMLAR İÇİN AÇIKLAMALAR

Bu oturum için Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz'unda verilen örnekleri ve sunumu kullanın.

Örnek İyi Uygulama: Hak İhlalini Önleyici İzleme ve Raporlama Çalışması

Konu: Özel Öğrenme Gereksinimi Olan ve Kurumlarda Kalan Çocuklara Karşı Şiddet

Arka plan: Aile ve Sosyal Politika Bakanlığı yetkilerinden gayri resmi olarak az sayıdaki uzmana bakım kurumlarındaki özel öğrenme gereksinimi olan (IQ normal sinirinin altında) çocukları korumak için onları hâlihazırda buldukları karma kurumlardan alıp sadece zihinsel engellilerden oluşacak bir kuruma konulmalarının iyi olup olmadığı konusunda görüş soran bir e-posta gönderiliyor. Bu e-postada neden bu önlem alınması üzerine çalışıldığı açıklanmamaktadır.

Yandaş/destek bulma ve bilgi toplama, doğrulama, analiz etme, rapor oluşturup paylaşma, geri bildirimler ile raporu tamamlama (kayıt altına alıp kanıt bırakma) ve savunusunu yapma: Uzmanlar, sivil toplum örgütleri (Bakanlıktan konuya destek olanlarla ilişki halinde) ile birlikte durum ile ilgili yasal olarak çocuk haklarına dair sözleşme, engelli hakları sözleşmesi, özel öğrenme gereksinimi olan ço-

cuklara dair Bükreş deklarasyonunu temel alan, dünyanın dört bir tarafından bilimsel olarak kanıtlanmış veriler ışığında durum ile ilgili bilgiler de toplanıp değerlendirilerek bir bilgi notu hazırlayıp bir destek çağrısı yapar. Birçok sivil toplum örgütünün imzaladığı bilgi notu ASPB'na gönderilir.

Değişim için savunu: Bu bilgi notu üzerine Bakanlık bir grup STKyı toplantıya çağırır. Toplantıya Bakan başkanlık eder. Konunun özel öğrenme gereksinimi olan bir kız çocuğuna kurumda bir grup erkek çocuğu tarafından gerçekleştirilen tecavüz ile başladığı anlaşılır ve özel öğrenme gereksinimi olan çocukların yüksek yararı için "normal" çocuklardan ayrılıp kendileri için özel kurumlara konulmaları gerektiği açıklanır ve yeni bir "çözüm modeli" önerisi olarak bu sunulur. Bunu destekleyen akademisyen ve STKlar de toplantıdadır. Bilgi notunu hazırlayan uzman ve STKların kanıtlı bilgi üzerine kurdukları savunusu bu uygulamanın başlamasını engeller. Öneriler sunulur: Tecavüz olayının engellenmesi için çocuklara ve kurum yetkilerine toplumsal cinsiyet ve şiddetsiz sorun çözümü gibi eğitimlerin verilmesi gibi. Sorunun kök nedenlerine bakılması gerekliliğinin altı çizilir. Acilen rehabilitasyon hizmetlerinin her iki taraf çocuğa da uygulanması üzerinde durulur.

İzleme ve Takip: Resmi olmayan kanallardan durum sorulmaktadır.

Eğitime Not

Katılımcılara varsa kendi izleme ve raporlama faaliyetlerinden örnekler vermelerini isteyebilirsiniz. Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz'unda verilen örneklerin yanı sıra aşağıdaki örnekleri de verebilirsiniz.

- Uluslararası Çocuk Merkezi Çocuk Hakları İzleme ve Raporlama Websitesi
<http://www.cocukhaklariizleme.org/>
- Eğitim Reformu Girişimi Eğitim İzleme Raporları
<http://erg.sabanciuniv.edu/egitimizlemeraporlari>
- Gündem Çocuk Derneği Yaşam İhlalleri Raporları
http://www.gundemcocuk.org/basin/Gundem_Rapor2012.pdf
- İnsan Hakları Derneği Yıllık Bilançoları
<http://ihd.kardaizler.org/index.php/raporlar-mainmenu-86/bilanar-mainmenu-99.html>
- İnsan Hakları Araştırmaları Derneği İltica Hakkı İzleme Raporları
<http://ihad.org.tr/raporlar.php>

OTURUM 9 Günün Değerlendirilmesi

Bu oturumun amacı katılımcıların gün boyunca katıldıkları eğitimi değerlendirmelerini sağlamaktır. Bu aktivite ile eğitimin birinci gün sonunda, reaksiyonlarını almak ve eğitim içeriği, yürütülüşü ile organizasyon konusunda fikirlerini ortaya koymalarını sağlamaktır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
15	Günün özeti	Katılımcılara gün boyu hangi kavramlar konuşulduğunu sorun. Gün boyu konuşulan kavramları, sunum ve tartışmalardaki ana noktaların üzerinden geçin.	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı
15	Günün değerlendirilmesi	Bir yazı tahtası kağıdını uzunlamasına bir çizgi ile ikiye bölün. Bir tarafa "olumlu" diğer tarafa "geliştirilmesi gereken" yazın. Katılımcılardan gün boyunca yaşadıklarını düşünceleri, gözden geçirmelerini ve öncelikle olumlu buldukları durumları söylemelerini isteyin. Söylenenleri yorum yapmaksızın yazı tahtası kağıdına yazın. Daha sonra katılımcılardan geliştirilmesini düşündükleri yönleri söylemelerini isteyin ve yorum yapmadan tüm söylenenleri yazı tahtası kağıdına yazın. Tüm katılımcılara katkı ve katılımları için teşekkür edin. İkinci gün eğitimin başlama saatini hatırlatın.	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı

Bölüm 2

Eğitimin 2. Günü

2. Gün Detaylı Zamanlama

OTURUM	ETKİNLİK	SÜRE (dakika)	ZAMAN	EĞİTİMCİ *
1	Isınma	15	09:30 - 09:45	
2	Dünün özeti	15	09:45 - 10:00	
3	Çocuğa Karşı Şiddet Göstergeleri – Grup Çalışması	90	10:00 - 11:30	
	ARA	15	11:30 - 11:45	
4	Çocuğa Karşı Şiddeti Raporlama	60	11:45 - 12:45	
	ÖĞLEN YEMEĞİ	45	12:45 - 13:30	
5	Isınma	15	13:30 - 13:45	
6	Çocuğa Karşı Şiddeti Raporlama – Grup Çalışması	45	13:45 - 14:30	
	ARA	15	14:30 - 14:45	
6	Çocuğa Karşı Şiddeti Raporlama – Grup Çalışması (Devam)	45	14:45 - 15:30	
7	Değerlendirme Eğitim Sonrası Değerlendirme	30	15:30 - 16:00	

* Eğitici ekibiniz burayı doldurarak görev paylaşımı yapabilmesi için bu bölüm eklenmiştir.

OTURUM 1 Isınma (İsim tekrarı)

► **AMAÇ:** Bu etkinliğin amacı katılımcıların enerji ve dikkatlerini toplamalarını sağlamaktır.

► **HEDEF:** Bu etkinliğin sonunda katılımcılar ve eğitimciler konuya odaklanacak enerji kazanmış olacaklardır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
15	Isınma	İsim tekrarı oyunu	

ETKİNLİK İÇİN AÇIKLAMALAR

- 1 . Katılımcılardan ayakta bir daire şeklinde durmaları talep edilir.
- 2 . Eğitimcilerden biri isminin baş harfiyle başlayan bir sıfat ve ismini söyleyerek kendisinin belirleyeceği bir hareket (alkış, dans, zıplama, baş sallama, dönme vb.) yapar.
- 3 . Dairede bulunan sıradaki katılımcı bir önce isim ve hareketi yapan katılımcının hareketini yapıp ismini tekrarlar ve sonrasında kendi ismini söyleyip kendi hareketini belirler, tüm katılımcılar sıra kendilerine geldiğinde kendilerinden önce ismini söyleyip hareketi yapan tüm katılımcıları tekrarlarlar.
- 4 . Böylece katılımcı sayısı kadar herkesin isim, sıfat ve hareketi defalarca tekrarlanmış ve pekiştirilmiş olacaktır.

15 dakika sonra katılımcıları yerlerine davet edin. Herkes oturduktan sonra bir sonraki oturuma geçin.

OTURUM 2 Dünün Özeti ve Günün Programı

Bu oturumun amacı katılımcılara bir gün önce tartışılan ve fikir birliğine varılan kavramlar, tanımlar ve süreçleri hatırlatmak ve ikinci gün programında ele alınacak konular ile yapılacak aktiviteler hakkında bilgi vermektir. Bu aktivite ile eğitim sonunda, katılımcıların çocuğa karşı şiddeti izleme becerilerini kullanırken “ortak kavram birliği” içinde olmaları sağlanır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
10	Dünün değerlendirilmesi	Eğitimin birinci gününde tartışılan kavramları hatırlatarak başlayın: Çocuk Çocuk hakları ve BMÇHS BMÇHS’deki şemsiye haklar Hak sahibi, yükümlülük sahibi Çocuğa karşı şiddet Ayrıştırılmış veri İzleme Gösterge Raporlama Eğitimin birinci gününde tartışılan süreçleri hatırlatın: İzleme döngüsü İzleme akış şeması ana adımları Bu 10 dakika kadar sürer.	
5	Programın açıklanması	Eğitimin ikinci gününde ele alınacak konular ve yapılacak etkinlikler ile ilgili özet bilgi verin.	Eğitim gündemi

KAVRAMLAR İÇİN AÇIKLAMALAR

Tüm kavram ve süreçler için detaylı bilgi Birinci Gün 4. ve 5. Oturumlara bakınız.

- Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi Eğitimi Katılımcı El Kitabı’nı ve Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye’deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz’unu kaynak gösterin.

OTURUM 3 Çocuğa Karşı Şiddet Göstergeleri ve Grup Çalışması

► **AMAÇ:** Bu oturumun amacı katılımcıların “Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye’deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz”unda yer alan göstergeleri tanıtmak ve kullanmalarını sağlamaktır.

► **HEDEF:** Bu oturumun sonunda katılımcıların “Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye’deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz”unda yer alan göstergeler konusunda bilgi ve beceri kazanmalarınıdır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
8	Giriş	Katılımcılardan çocuğa karşı şiddetin izlenmesi için kullandıkları ya da bildikleri göstergeler konusundaki deneyimlerini paylaşmalarını isteyin. Kendilerinin ve kurumlarının izleme yaparken kullandıkları göstergelerden örnekler vermelerini isteyin.	
2	Öğrenim hedefleri	Katılımcılara, bu bölümün, Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye’deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz’unda yer alan göstergelerin hazırlanışını ve kullanılmasını açıklamak üzere yapıldığını açıklayın. Daha önceden duvara asılı olan öğrenim hedeflerini kullanarak hatırlatın.	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalem Yapıştırıcı
20	Sunum	Slaytları kullanarak, gösterge tanımını yapın ve çocuğa karşı şiddeti izleme süreci içerisindeki yeri ve önemi konusunda bilgi verin. Göstergelerin tek başına karmaşık olayları çözme kapasitesine sahip olmadığını, olaylar hakkında toplum duyarlılığının artırılması, politikacıların öncelik verilmesi gereken konulara odaklanmasını amaçlaması gerektiğini vurgulayın. Göstergeler ile izlemenin yararlarını sayın. Çocuğa karşı şiddeti izleme göstergelerini sınıflayarak tanıtırın. Göstergelerle ilgili yükümlülük ve atılması gerekli adımlar çerçevesini açıklayın. Birincil ve ikincil veri kaynakları konusunda bilgi verin.	Slayt seti Projektör Bilgisayar Göstergeler tablosu (dağıtım materyali)
5	Küçük Grup çalışması için hazırlık	Katılımcılara 4 küçük gruba bölün ve her bir gruba çalışma yönergelerini açıklayın. Gruplara, kendilerine verilen vakaları tartışmaları gerektiğini açıklayın. Vaka tartışmasında mevcut vakaya değil duruma odaklanmaları gerektiğini söyleyin.	Vakalar

		<p>Gruplarda çalışırken görevleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> *Gruba isim bulmaları *Bir yazıcı bir de sunucu seçmesi * Vakaya ilişkin durum değerlendirme bilgilerini birinci gün 5.oturumda yapılan tartışma sonuçları hazırlanan yazı tahtası kağıtlarından almaları *Vakaya ilişkin durum için en fazla 5 gösterge seçmeleridir. <p>Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz'u göstergeleri içeren bölümünü kaynak olarak kullanmalarını söyleyin.</p> <p>Gösterge seçiminde amacın duruma yönelik izlem olduğunu ve yerel koşulları göz önünde bulundurmaları gerektiğini hatırlatın.</p> <p>Grup çalışması için 25 dakikaları olduğunu açıklayın. Sunum için her gruba 5 dakika süre verileceğini açıklayın.</p>	
25	Vakanın tartışılması	Katılımcılar küçük gruplarda kendilerine verilen vakayı tartışır ve sonuçları Yazı tahtası kağıdına yazarlar.	Vakalar Gösterge Kılavuzu Yazı tahtası kağıdı Tahta Kalem
20	Grup çalışması sunumu	Gruplardan hazırlıklarını sırayla sunmalarını isteyin. Her grubun sunumunu aldıktan sonra geri bildirim verin.	Yazı tahtası kağıdı Tahta Kalem yapıştırıcı
10	Özet ve Değerlendirme	<p>Kamu yönetimi ile gelişecek diyalogda ve göstergeler ile izleme yapıldığında bir taraftan yükümlülük sahibi güçlendirilirken bir taraftan da hak sahiplerine haklarını arama ve talep etme yolunda destek verilmiş ve güçlendirilmiş olacağını vurgulayın.</p> <p>Katılımcılara sorular yönelterek değerlendirme yapın.</p> <p>Sorulması önemli bazı sorular: İzleme nedir? İzleme neden gereklidir? Göstergelerle izleme nedir? Göstergeler ile izlemenin yararları nelerdir?</p> <p>Çocuğa karşı şiddeti izleme göstergelerini sınıflaması nedir?</p>	

ÖRNEK VAKALAR

Bu oturumda eğitimin birinci gün, beşinci oturumunda (Oturum 5: Çocuğa Karşı Şiddet) sunulan örnek vakaları kullanabileceğiniz gibi aşağıdaki vakaları da kullanabilirsiniz.

Vaka 1 ► 12 yaşındayım. Babam beni 2 inek karşılığında akrabalarımın biriyle evlendirdi. Akrabam olan kişiler beni kocamla yatmaya zorladı. Geceleri hep aynı şey olacak diye korkuyorum. En çok bundan nefret ediyorum.

Vaka 2 ► 16 yaşındayım. 12 yaşımdan beri seks işçiliği yapıyorum. Kardeşlerime daha iyi bakabilmek için babam beni 12 yaşında köye gelen bir adama sattı. Aynı adam beni başka bir şehre götürdü ve beni başkalarına sattı.

Vaka 3 ► Okulumuzda pencerelerde demir çubuklar, koridorda video kameralar ve girişte ise bir metal kapı var. Kendimi tutuklu gibi hissediyorum. Kesinlikle korunduğumu hissetmiyorum. (11. Sınıfta erkek çocuğu)

Vaka 4 ► İşverenler bizi dövdüklerinde bazen dönüp onlara vurmak istiyorum, ama bunu yapamam, yoksa işsiz kalırım ve ailem yiyecek bulamaz. (13 yaşında erkek çocuğu)

Katılımcılara dağıtılmak için örnek boş tablo:

Kim	Madur: Fail: Yükümlü:
Ne	
Nerede (ortam)	
Ne zaman	
Nasıl	
Neden	
Göstergeler	Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz'un gösterge setleri bölümünü kullanmalarını hatırlatın!

KAVRAMLAR İÇİN AÇIKLAMALAR

Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz'unu ve Literatür Tarama'yi kaynak gösterin.

Birincil Bilgi Kaynakları

- derinlemesine görüşmeler,
- nüfus temelli araştırmalar
- odak grup çalışmaları
- genel görüşmeler
- Doğrudan gözlem

İkincil Bilgi Kaynakları

- ulusal istatistikler ve hayati kayıtlar
- kurumsal kayıtlar, genel nüfus sayımları, araştırmalar ve raporlar
- Birleşmiş Milletler kuruluşları veya uluslararası örgütler tarafından yayınlanan istatistikler
- uluslararası sözleşmelerin izleme komitelerine Taraf Devletlerce sunulan ülke raporları ile
- sivil toplum kuruluşları tarafından sunulan gölge raporlar.
- Akademik kuruluşlar tarafından gerçekleştirmiş araştırmalar
- Çocuklara yönelik rutin hizmet veren kamu/özel sektör kuruluşlarının yıllık faaliyet raporları
- ulusal ve yerel gazetelerden basın kupürleri
- İnternet (güvenilir bloglar, kişisel ansiklopedi ve web sayfaları)

Göstergeler ile İzlemenin Yararları

- İlerlemeleri değerlendirilmesine yardımcı olmak için bir yoldur.
- Göstergeler yükümlülük sahiplerine yönelik hak taleplerini kolay anlaşılır bir şekilde dile getirmek ve talepleri geliştirmek için yararlıdır.
- Nicel ve niteliksel göstergeler kullanmak standart ve karşılaştırılabilir veri üretmeye yardım eder.

- Göstergeler insan haklarının yasalarca uygulanmasını ve bu uygulamanın olup olmadığını anlayabileceğimiz somut elle tutulur pratik araçlardır.

Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergelerini Sınıflaması

Çocukluğun ve çocuğa karşı şiddetin yaşandığı beş temel ortam için göstergeler mevcuttur. Bunlar:

- 1) ev ve aile ortamı,
- 2) okul ve diğer eğitim ortamları,
- 3) bakım, rehabilitasyon ve ceza adaleti ortamlarını içeren kurumlar,
- 4) çalışma ortamları,
- 5) sokak ve kamusal ortamları içermektedir.

Göstergelerle ilgili yükümlülük ve atılması gerekli adımlar çerçevesi

Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri: Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütleri için Bir Kılavuz'unu kaynak gösterin.

Göstergeler tablosu (dağıtım materyali)

Gösterge Alanının İnsan Hakları Hukukundaki Temel Dayanakları			
Göstergeler	Atılması gereken adımlar	Ulusal Düzey	Yerel Düzey
YAPISAL GÖSTERGELER	Önleme	Yapısal göstergeler yasal, siyasi, kurumsal, mali altyapıyı ve taahhütlerin olup olmadığına bakar, örneğin gerekli yasal düzenleme var mı? Yoksa yasal açık kapatıldı mı? Yeterli bütçe ayrılmış mı? Çocuğa karşı şiddeti ile ilgili önleme, koruma, hesap verebilirlik, rehabilitasyon kurumları, kurumlar arası koordinasyon vb var mı? Haklarının hayata geçmesini kolaylaştırıcı kurumsal yapılar, sistemler, mekanizmalar var mı?	
	Koruma		
	Hesap Verebilirlik		
	Rehabilitasyon		
SÜREÇ GÖSTERGELERİ	Önleme	Yasama, yürütme ve yargı tarafından gösterilen çabayı ölçer, hakların hayata geçmesi için atılması gereken adımların atılıp atılmadığını, yapısal göstergelerde tanımlanan kurumlar, sistemler, mekanizmaların süreç içinde nasıl çalıştığını anlamamızı sağlar. Devlet tarafından çocukların şiddetten masun olma hakkı çerçevesinde koyduğu hedefi yerine getirmek için gösterdiği çaba ile ilgilidir, sonuç ölçmez.	
	Koruma		
	Hesap Verebilirlik		
	Rehabilitasyon		
SONUÇ GÖSTERGELERİ	Önleme	Çocukların şiddetten masun olma hakları ile ilgili politikalar ve programların sonuç verip vermediğine bakar. Bu göstergeler, çocukların hayatlarında doğrudan değişimi ölçmeyi amaçlar. Yapısal ve sürece dair yapılanların çocuğun hayatı üzerindeki etkisine odaklanır. Ölüm hızı, sakatlanma oranı, istismar ve ihmal yaygınlığı, görünme sıklığı gibi sonuçları ölçer.	
	Koruma		
	Hesap Verebilirlik		
	Rehabilitasyon		
Gerekli bilgilerin toplanması için kullanılacak kaynaklar ve araçlar	Türkiye'de çocuğa karşı şiddet hakkında veri sahibi olan ve hizmet verme yükümlülüğü olan kamu kurumlarının kapsayıcı olmayan listesine bakabilirsiniz		

OTURUM 4 Çocuğa Karşı Şiddeti Raporlama

► **AMAÇ:** Bu oturumun amacı katılımcıların raporlamanın tanımı, amacı ve yürütülüşü ile çocuğa karşı şiddetin izleme sürecindeki yeri ve önemi konusunda bilgilenmelerini sağlamaktır.

► **HEDEF:** Bu oturumun sonunda katılımcıların, raporlamanın tanımı, amacı ve yürütülüşü ile çocuğa karşı şiddetin izleme sürecindeki yeri ve önemi konusunda bilgilerinin ve raporlama becerilerinin standardizasyonu sağlanmış olacaktır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite / Görev	Yöntem	Ekipman / Kaynak
15	Giriş ve Öğrenim hedefleri	<p>Katılımcılardan çocuğa karşı şiddetin izlenip raporlanması için kullandıkları ya da bildikleri deneyimleri paylaşmalarını isteyin.</p> <p>Kendilerinin ve kurumlarının izleme raporu hazırlarken kullandıkları yöntemlerden örnekler vermelerini isteyin.</p> <p>Katılımcılara, bu bölümün, gösterge kullanarak izlemenin sonucu raporlamanın tanımı, amacı ve yürütülüşü ile çocuğa karşı şiddetin izleme sürecinin raporlanması ile ilgili ve ilişkili kavramlar konusunda "ortak dil birliği" oluşturmak üzere yapıldığını açıklayın.</p> <p>Daha önceden yazı tahtası kağıdına hazırladığınız duvara astığınız öğrenim hedeflerini hatırlatın.</p>	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı
30	Sunum	<p>Slaytları kullanarak, raporlamanın tanımını yapın ve çocuğa karşı şiddeti izleme süreci içerisindeki yeri ve önemi konusunda bilgi verin.</p> <p>Yerel düzeyde, Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi Durum Raporunun hazırlanmasındaki temel adımları açıklayın.</p> <p>Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi Eğitimi Katılımcı El Kitabı'nda yer alan örnek rapor formatını açıklayın.</p> <p>Raporlamanın sadece yazılı olmayacağını alternatif rapor tiplerini vurgulayın.</p> <p>Gölge rapor tanımını, önemini, anlamını, hazırlık ve değerlendirme süreçlerini açıklayın.</p>	Slayt seti Data projektör Bilgisayar Örnek rapor formatı
15	Özet ve Değerlendirme	<p>Raporlamanın sadece yazılı olmayacağını alternatif rapor tiplerini vurgulayın.</p> <p>Katılımcılara sorular yönelterek değerlendirme yapın.</p> <p>Sorulması önemli bazı sorular: Raporlama neden önemlidir? Raporlamanın amacı nedir? Yerel düzeyde, Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi Durum Raporunun hazırlanmasındaki temel adımlar nelerdir?</p>	

KAVRAMLAR İÇİN AÇIKLAMALAR

Yerel düzeyde, Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi Durum Raporunun hazırlanmasındaki temel adımlar :

1. Çocukların şiddetten masun olma hakkı durum analizi için bir plan yapın. Neyi değiştirmek ya da etkilemek için bu raporu yazıyorsunuz? sorusunu sorun ve yanıtlayın. Hangi bilgi sizin için önemli buna karar verin. Bu safhada elinizdeki gösterge setleri hangi verileri toplamanız gerektiği ile ilgili size yol gösterecektir.
2. Elinizdeki evrakları ve basılı yayınları, bilgi dosyalarını gözden geçirin.
3. Bilgi/veri eksikliği olan konuları belirleyin ve gerekiyorsa daha fazla bilgi toplayın.
4. Elinizdeki verileri/bilgiyi analiz edin.
5. Gerektiğini hissederseniz daha fazla bilgi toplayın ve analizinizi derinleştirin.
6. Çocukların şiddetten masun olma hakkı durum analizi raporunuzun taslağını çıkarın.
7. İlgili tüm taraflarla taslak raporunuzu yapılandırılmış bir şekilde danışın ve analizinizin doğruluğunu kontrol edin.
8. Çocukların şiddetten masun olma hakkı durum raporunuzu son haline getirin ve raporunuz sonrası yapacaklarınız ile ilgili planlama ve strateji belirlemeye başlayın. Raporunuzu değiştirmek/etkilemek istediğiniz sorun ile ilgili gelişim kaydetmek üzere faaliyetler düşünün, raporunuzu birden çok şekilde kullanabileceğinizi unutmayın!

ALTERNATİF / GÖLGE / STK RAPORU

BMÇHS'nin uygulanması konusunda hükümet dışındaki kurum ve kuruluşlar tarafından yazılan ve Çocuk Hakları Komitesi'ne ulaştırılan rapordur.

Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi Eğitimi Katılımcı El Kitabı'nı ve Literatür Taraması'nı kaynak gösterin.

OTURUM 5 Isınma (Kule)

► **AMAÇ:** Bu etkinliğin amacı uzun bir ara sonrası tekrar katılımcıların enerji ve dikkatlerini toplamalarını sağlamaktır.

► **HEDEF:** Bu etkinliğin sonunda katılımcılar ve eğitimciler tekrar konuya odaklanacak enerji kazanmış olacaklardır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite / Görev	Yöntem	Ekipman / Kaynak
20	Isınma	<p>Oyuna başlamadan önce katılımcıları 4 gruba ayırın, her bir masada 15 adet spagetti çubuk, 1 adet makas, 1 adet marshmallow, 1 adet bant ve 10 metre ip bulundurun. Her bir masaya geçen gruba 10 dk. süreleri olduğunu verilen malzemelerle en yüksek kuleyi oluşturmalarını ve en tepeye marshmallowu en üste/ kulenin tepesine yerleştirmelerini isteyin. Bunu yaparken bant, makas ve ipten dilerlerse yararlanabileceklerini belirtin. Dileyen kulenin zeminine A4 kağıdı koyabilir. Bu açıklamayı yaptıktan sonra ve oyun için süreyi başlatmadan önce gruplara bunu nasıl yapacaklarını aralarında düşünmek/planlamak için 1 dk süreleri olduğunu söyleyin. 1 dk sonra herkesin oyuna aynı anda başlamasını sağlayın.</p> <p>10 dk sonra oluşturdukları kuleye artık dokunmamaları gerektiğini belirtin. 10 dk dolmadan kule yapım isini bitiren olması halinde oyun yöneticisi çağrılıp ölçüm yapılması talep edilebilir. Ölçüm yapılırken kulenin dış temasının olmamasına dikkat edilir. Etkinlik yöneticisinin 10 dakikalık süre dolduğunda diğer kulelerin yüksekliğini ölçmesi gerekmektedir. En yüksek kuleyi yapan ilan edilir ve ödülü verilir.</p> <p>İkinci aşamada gruplara bu sefer aynı grup arkadaşlarıyla kule yapımını 5 dk içinde tamamlamalarını isteyin. Bu işlem için birinci aşamada verilen tüm malzemeleri yeniden verin ve süreyi başlatın. Bu sefer düşünme/planlama suresi verilmeyecektir.</p> <p>5dk sonun da artık kuleye dokunmamaları gerektiğini belirtin aksi durumda oyun dışı kalacaklarını belirtin. En yüksek kule ilan edilir ve ödülü verilir. Geriye kalan 5 dk içinde her gruba ayrı ayrı aşağıdaki soruların tamamı veya birkaçı sorulur.</p> <p>Kule yaparken yaşadığınız zorluklar nelerdir?</p> <p>Grupta pasif kalanlar oldu mu? Neden?</p> <p>Grupta bir lider belirlediniz mi yoksa kendiliğinden birisi yönlendirici mi oldu ?</p> <p>Yapım aşamasında stratejiniz konusunda uzlaştınız mı, oybirliği sağlandı mı? Herkes görüş sunabildi mi?</p> <p>Birinci aşamada ödül verilmesi motive edici oldu mu?</p> <p>İkinci aşamada kazanan grup ilk aşamayı kazanan grup ile aynı değilse, bu gruba bu sefer başarı göstermenizin sebebi nedir? Seklinde sorular yöneltilebilir.</p> <p>Bu asama tamamlanınca herkes alkışlatılır oyun sona erdirilir.</p> <p>Sonra katılımcıları yerlerine davet edin. Herkes oturduktan sonra bir sonraki oturuma geçin.</p>	<p>2 paket spagetti, 4 makas, 40 metre ip, 4 adet bant, 8 adet küçük boy marshmallow, 4 adet masa, 8 adet A4 kağıdı, ölçüm için metre, isteğe bağlı olarak sürpriz hediyeler</p>

Eğitime Not

Bu oyunun kuralları, yönergesi farklılıklar gösterebilir, katılımcı sayısına, eğitim ortamına göre değişiklik yapılabilir. Zamanının bu etkinliği uygulamaya yetmeyeceğini düşünüyorsanız yerine başka bir ısınma etkinliği uygulayabilirsiniz.

OTURUM 6 Çocuğa Karşı Şiddeti Raporlama–Grup Çalışması

► **AMAÇ:** Bu oturumun amacı katılımcıların öğleden önceki raporlama ile ilgili oturumda (Oturum 4) öğrenilenlerin uygulama ile pekişmesini sağlamaktır.

► **HEDEF:** Bu oturumun sonunda katılımcıların, hak temelli göstergeler kullanarak oluşturulacak raporun tanımı, amacı ve gösterge temelli izlemenin yürütülüşü ile çocuğa karşı şiddetin izleme süreci konusunda bilgi ve becerilerinin standardizasyonu pekişmiş olacaktır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
5	Giriş ve Öğrenim hedefleri	Katılımcılara, bu bölümün, gösterge temelli izlemenin sonucunda oluşturulacak raporun tanımı, amacı ve yürütülüşü ilgili ve ilişkili kavramlar konusunda bir uygulama yaparak pekiştirme sağlamak olduğunu anlatın. Daha önceden yazı tahtası kağıdı üzerine hazırladığımız öğrenim hedeflerini hatırlatın.	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı
5	Küçük Grup çalışması için hazırlık	Katılımcılara bir önceki oturumda oluşturulan 4 küçük grupta çalışacaklarını söyleyin ve her bir gruba çalışma yönergelerini açıklayın. Gruplara, kendilerine verilen vakaları tartışmaları gerektiğini açıklayın. Vaka tartışmasında mevcut vakaya değil duruma odaklanmaları gerektiğini söyleyin. Gruplarda çalışırken görevleri: *Gruba isim bulmaları *Bir yazıcı bir de sunucu seçmeleri *Vakaya ilişkin durum değerlendirme bilgilerini birinci gün 5.oturumda yapılan tartışma sonuçları hazırlanan yazı tahtası kâğıtlarından almaları *Vakaya ilişkin durum için bir önceki oturumda seçtikleri 5 gösterge üzerinde çalışmaları * Önerilerin ve Raporun Geliştirilmesi için Örnek Tabloyu doldurmalarıdır. Raporlamada amacın duruma yönelik izlem olduğunu ve yerel koşulları göz önünde bulundurmaları gerektiğini hatırlatın. Grup çalışması için 35 dakikalık olduğunu açıklayın. Sunum için her gruba 5 dakika süre verileceğini açıklayın.	Vakalar
35	Vakanın tartışılması	Katılımcılar küçük gruplarda kendilerine verilen vakayı tartışır ve sonuçları Yazı tahtası kağıdına yazarlar.	Vakalar Önerilerin ve Raporun Geliştirilmesi Örnek Tablo Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi
30	Grup çalışması sunumu	Gruplardan hazırlıklarını sırayla sunmalarını isteyin. Her grubun sunumunu aldıktan sonra geri bildirim verin. Not: bu bölüm örnek eğitim programında 15 dakikalık aradan sonra konuşmuş olmakla birlikte katılımcılara sorularak birleştirilebilir.	Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı

15	Özet Değerlendirme	<p>Raporlamanın sadece yazılı olmayacağını alternatif rapor tiplerini vurgulayın.</p> <p>Katılımcılara sorular yönelterek değerlendirme yapın.</p> <p>Sorulması önemli bazı sorular:</p> <p>Raporlama neden önemlidir?</p> <p>Raporlamanın amacı nedir?</p> <p>Yerel düzeyde, Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergeleri ile İzlenmesi Durum Raporunun hazırlanmasındaki temel adımlar nelerdir?</p>
----	--------------------	--

Önerilerin ve Raporun Geliştirilmesi için bir Analiz ve Planlama Aracı (Örnek tablo)

Sorular	Sebepler		Yükümlüler Diğer etmenler (hükümet, organları, yerel yönetim vs Aile Yerelde toplumun önde gelenleri STKlar Özel sektör, medya vs)	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Karar verilen , güçlendirilmesi gereken alanlar, destek eylemler, faaliyetler	İzlemenin sorumlusu (İzlemeyi kim yapacak)
	Görünür sebepler	Köklü sebepler					

OTURUM 7 Değerlendirme

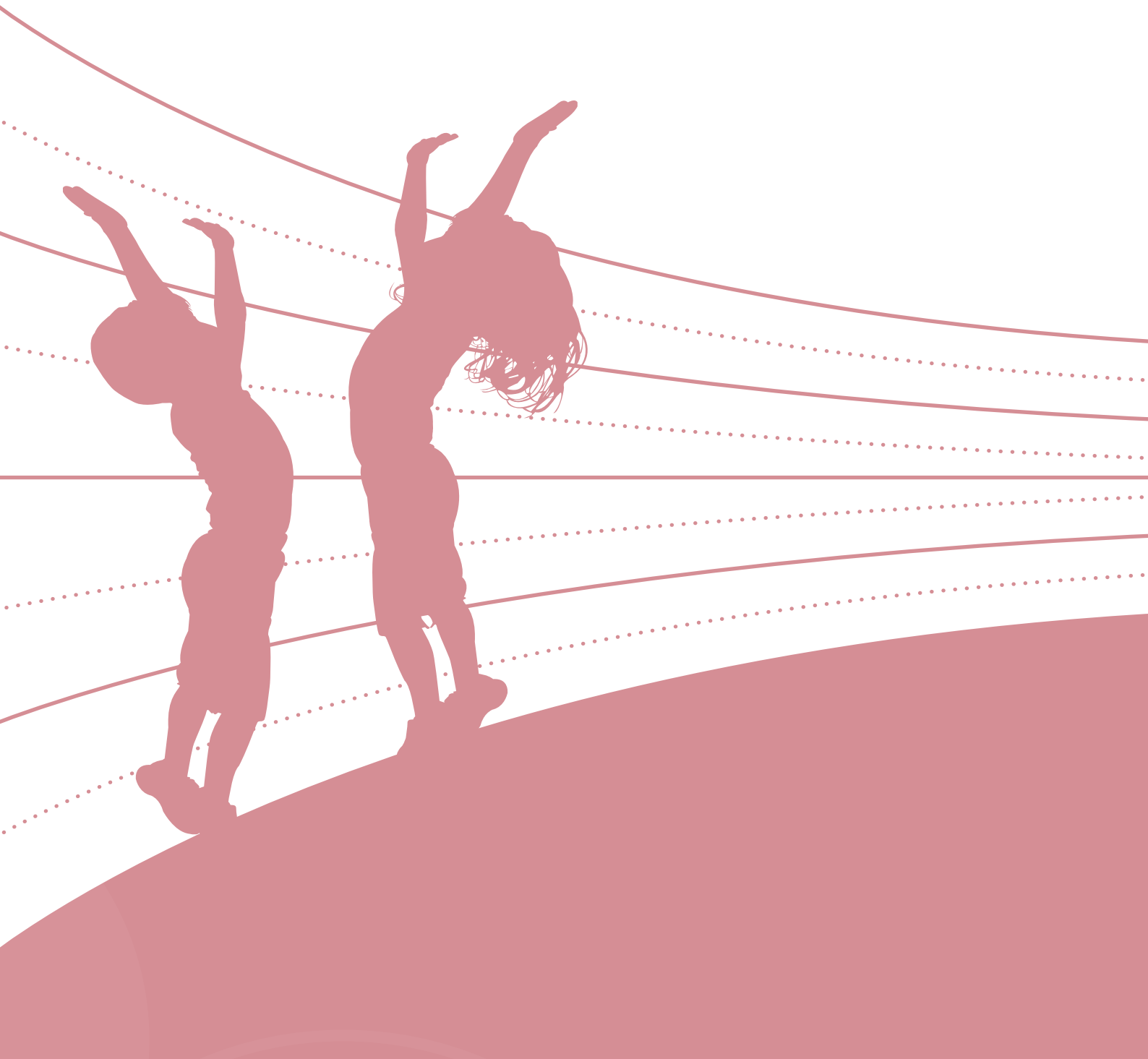
Bu oturumun amacı eğitimin hedefine ulaşmasını ölçmek ve katılımcıların iki gün boyunca katıldıkları eğitimi değerlendirmelerini sağlamaktır. Bu etkinlik ile eğitim sonunda, reaksiyonlarını almak ve eğitim içeriği, yürütülüşü ile organizasyon konusunda fikirlerini ortaya koymalarını sağlamaktır.

DETAYLI OTURUM PLANI

Süre (dakika)	Aktivite/Görev	Yöntem	Ekipman/Kaynak
30	Eğitimin ve günün değerlendirilmesi	<p>Bir yazı tahtası kağıdını uzunlamasına bir çizgi ile ikiye bölün. Bir tarafa "olumlu" diğer tarafa "geliştirilmesi gereken" yazın.</p> <p>Katılımcılardan iki gün boyunca yaşadıklarını düşünceleri, gözden geçirmelerini ve öncelikle olumlu buldukları durumları söylemelerini isteyin. Söylenenleri yorum yapmaksızın yazı tahtası kağıdına yazın.</p> <p>Daha sonra katılımcılardan geliştirilmesini düşündükleri yönleri söylemelerini isteyin ve yorum yapmadan tüm söylenenleri yazı tahtası kağıdına yazın.</p> <p>Tüm katılımcılara katkı ve katılımları için teşekkür edin.</p> <p>Ayrılmadan önce Eğitim Sonrası Bilgi Düzeyi Algısı Değerlendirmesi yapabilmek üzere katılımcılardan ilk gün siyah renkli kalemle işaretledikleri değerlendirme hedef şemasını (bakınız sayfa 18) farklı renkli bir kalemle görünür şekilde işaretlemeleri istenir. Daha fazla açıklama için Sayfa 17 ve 18'e bakınız.</p>	<p>Yazı tahtası kağıdı Tahta kalemi Yapıştırıcı</p> <p>Eğitim Sonrası Bilgi Düzeyi Algısı Değerlendirmesi etkinliği için yazı tahtası kağıdına çizilmiş ve ilk gün eğitim öncesinde katılımcılar tarafından siyah renkli kalemle işaretlenmiş değerlendirme hedef şeması (bakınız sayfa 18)</p>

Bölüm 3

Ekler

Eğiticilerin ve Kolaylaştırıcıların Dikkat Etmesi Gerekli Konular

Bir grup tartışmasında ya da atölyede kolaylaştırıcının rolü çok önemlidir. Bir kolaylaştırıcı, rol ve sorumluluklarını hiçbir zaman unutmamalıdır. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Tarafsızlığınızı her zaman koruyun!! Bir kolaylaştırıcı olarak rolünüz, başkalarının tartışmasını kolaylaştırmaktır ve kendi kişisel görüş ve önceliklerinizi bir yana koymak zorundasınız.
- Pozitif olun ve toplantıya enerjik bir şekilde, içten bir heyecanla girin!
- Katılımcıların iyi bir şekilde karşılanmasını, rahatlamasını ve katılıma teşvik edilmesini sağlayın.
- Toplantının hedeflerini hiçbir zaman unutmayın.
- Bir ya da iki kişinin tartışmaya hakim olmalarına izin vermeyin, herkesin katılımı için olanak yaratın.
- Belirli bir grup tartışması sona erdiğinde, bir sonraki başlığa ya da gündem maddesine geçmeden önce tartışmayı özetlemeye çalışın.
- Gündemi izleme sorumluluğu sizdedir.
- Başkalarının söyleyeceklerini her zaman dikkatli bir şekilde dinleyin.
- Grubun katılımını yönlendirin ve teşvik edin.
- Grubunuzu sürekli bir şekilde gözlemleyin ve enerji ya da ilgi azaldığında vites değiştirin, enerji katın ya da küçük bir ara verin.
- Her zaman grubunuzla iletişim içinde kalın, sunulan bilgilerin açık olmasını ve insanların ilerlemeye hazır olmasını sağlayın. Her zaman birilerinin soru sormasını beklemeyin, vücut dilini ve yüz ifadelerini gözlemleyin.
- Katılımcılar için huzurlu ve güvenli bir ortam yaratın.
- Farklı görüşlere sahip insanlarla ya da çatışma durumlarıyla baş etmeye hazırlıklı olun. Konuşma biçimlerinin her zaman saygılı olmasını sağlayın ve insanların katılmadığı görüşler dile getirilse bile, herkesin güven içinde katılabilmelerini güvence altına alın.
- Katılımcıların farklı geçmişleri ve deneyimleri olduğunun farkında olun, farklı katkıları yansıtan bir süreç tasarlayın ve dikkat gerektirebilecek 'hassas' konuların farkında olun.

Eğer çocuklar ile yetişkinlerin bir arada bulunduğu bir grup söz konusuysa, şunların da göz önünde bulundurulması gerekir:

- Katılan çocukların ve gençlerin toplantıda neden bulduklarını ya da sürece neden katıldıklarını açık bir şekilde anlamalarını sağlayın.
- Uygun olan her durumda, önceden hazırlayıcı temel bilgi sağlayın ve tüm materyallerin katılan çocukların yaşına ve okuryazarlık düzeylerine uygun olmasını sağlayın.
- Toplantının eğlenceli ve ilgi çekici olmasını sağlamak için kolaylaştırıcılık tarz ve gündeminizi değiştirmeniz gerekebilir (yani, daha fazla uyarıcı müdahale ve grup tartışması, daha az sunuş).
- Eğer mümkünse, istekli bir gencin kolaylaştırıcılık görevinize yardımcı olmasını sağlayın.
- TÜM katılımcıların eşit ölçüde katılmasını sağlayın.
- Toplantı boyunca yüksek bir saygı düzeyini koruyun.
- Aralarda birkaç gençle teke tek temas kurarak kendilerini toplantı boyunca rahat hissetmelerini, katılımlarının değerli ve anlamlı bulunduğunu düşünmelerini sağlayın. Gerektiğinde gündeminizi/tarzınızı değiştirmeye hazır olun. Önerilerini alın.

Bu kısım "Canadian Coalition for the Rights of Children. (2003). *Monitoring Children's Rights: A Toolkit for Community-Based Organizations. Canadian Coalition for the Rights of Children*" kaynağından uyarlanmıştır.

Eğiticiler ve Kolaylaştırıcılar için Geri Bildirim Formu

1. Genel İzlenim:

Bütün eğitim sürecinde eğitimle ilgili olarak kendinizi nasıl hissettiniz?

2. Özellikle;

- Hangi aktiviteler iyi gitti? Neden?
- Hangi aktiviteler daha az başarılıydı? Neden?
- Eğitime ilişkin başka bir öneriniz, düşünceniz var mı?

3. Etkinlikler;

- Bir sonraki eğitimde neyi daha farklı yapabiliriz?
- Eğitimde farklılaştırmayı düşündüğümüz alanlar için gereksinimlerimiz nelerdir?

Bu geribildirim formu “Evaluating Human Rights Training Activities: A handbook for Human Rights Education”dan uyarlanmıştır.

İletişim Bilgileri ve Fotoğraf Paylaşımı Örnek Onay Formu

Geri plan bilgisi: UNICEF Türkiye Ofisi, AB finansmanı ile, diğer üç Güney Doğu Avrupa ofisi ile birlikte (Arnavutluk, Bosna Hersek, Sırbistan) çocuğa karşı şiddetin izlenmesinde sivil ve kamu kurumları arasındaki işbirliğinin geliştirilmesini hedefleyen “Güney Doğu Avrupa’da Çocukların Şiddete Karşı Korunması” projesini yürütmektedir. Proje UNICEF CEE/CIS Bölge Ofisi tarafından koordine edilmektedir. Proje ayrıca, hükümetler arası organizasyonlar, bağımsız izleme ağları ve sivil toplum platformları arasında bilgi ve deneyim paylaşımına da katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Türkiye’de proje, sivil toplum örgütleri arasında aktif ve kurumsallaşmış bir işbirliği aracılığıyla kamu kurumlarının hesap verilebilirliğine ve cevap verilebilirliğine odaklanmaktadır. Bu anlamda, sivil toplum örgütlerinin yerel ve ulusal düzeyde çocuğa karşı şiddetle ilgili politika yapım sürecindeki katılımının, veri toplama, izleme ve değerlendirme alanlarında farkındalık ve kapasite geliştirme eğitimleri ile güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Projenin Türkiye ayağında, sivil toplum örgütlerinin geniş katılımıyla “Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek için Ortaklık Ağı” 2012 yılında oluşturulmuştur. Çocuğa karşı şiddet vakalarında hizmet sağlayıcı kamu kurumlarının hesap verilebilirliği ve cevap verilebilirliğindeki boşlukları doldurmada yardımcı olması amacıyla, göstergeler ve eğitim programı geliştirilmiştir.

Eğitim sonrasında Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek için Ortaklık Ağı tarafından eğitim katılımcılarının iletişim bilgileri ve eğitim süresince eğitimi organize edenler tarafından çekilen fotoğrafların eğitim katılımcılarıyla paylaşılması birçok katılımcı tarafından istenmektedir. Bu isteği yerine getirirken özel hayatı korunması hakkı ile ilgili hiçbir sorun ile karşılaşmak için bu onay formu ile eğitim katılımcılarından ilgili konularda onaylarını alınmaktadır.

Eğitim: Çocuğa Karşı Şiddetin Göstergelerle İzlenmesi Eğitimi, Tarih .....

Lütfen boş kısımları doldurup imzalayınız:

Ben (adınız soyadınız) .....

Yukarıda bahsi geçen eğitimden sonra iletişim bilgilerimin diğer katılımcılarla paylaşılmasına onay veriyorum.

İmza

Yukarıda bahsi geçen eğitim süresince eğitim organizasyonu yapanlar tarafından fotoğrafımın çekilmesine onay veriyorum.

İmza

Yukarıda bahsi geçen eğitim süresince eğitim organizasyonu yapanlar tarafından çekilen fotoğraflarımın diğer katılımcılarla paylaşılmasına onay veriyorum.

İmza

Ek 4

Eğitim Değerlendirme Formu

Lütfen eğitime ait görüşlerinizi aşağıdaki değerlendirme ölçeğini kullanarak belirtiniz.

Puan	5	4	3	2	1
Yazılı Karşılığı	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Emin Değilim	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum

Eğitim İçeriği İle İlgili Düşünceniz		Puan
1	Eğitimin başında belirtilen öğrenim amaçlarına ulaşıldı.	
2	Fiziki ortam eğitim için uygundu.	
3	Kullanılan eğitim teknikleri daha iyi öğrenmemi sağladı.	
4	Eğitim araç-gereçleri yeterli ve uygundu.	
5	Eğitim sırasında kullanılan oyunlar yeterli ve uygundu.	
6	Eğitim süresince eğiticilerin tutum ve davranışları eğitim atmosferini olumlu etkiledi.	
7	Eğitim süresi bilgi ve beceriyi kazanmam için yeterli idi.	
8	Kavramlar (ocuk, ocuk hakları, çocuğa karşı şiddet, izleme, gösterge, raporlama) konusunun işlenişi yeterli idi.	
9	çocuğa karşı şiddetin izlenmesi konusunun işlenişi yeterli idi.	
10	çocuğa karşı şiddetin izlenmesinde göstergeler konusunun işlenişi yeterli idi.	
11	çocuğa karşı şiddetin raporlanması konusunun işlenişi yeterli idi.	

Ek Yorumlarınız

a) Eğitimin daha verimli olması için eğitim programına eklenmesi gereken konular var mı?

b) Eğitim programını ile ilgili genel düşünce ve önerileriniz nelerdir?

c) Eğitim araç gereçleri ve eğitim teknikleri ile ilgili önerileriniz nelerdir?

d) Değiştirilmesini istediğiniz etkinlik var mı?

Çocuğa Karşı
Şiddeti Önlemek İçin
Ortaklık Ağı